

Θοδωρής Καστρινός

Οι Αφανείς

Διήγημα

Οι Αφανείς

*Ιστορίες βασισμένες σε γεγονότα
που ...μπορεί και να συνέβησαν.*

*γραμμένο τον Γενάρη του 1975,
συμπληρωμένο τον Γενάρη του 2014*

Τυποποιήθηκε σε PDF το 2016

Copyright © για την Ελλάδα και για ολόκληρο τον κόσμο

Θοδωρής Καστρινός

Κρόνου 11 - 17561 Παλαιό Φάληρο

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική, ή η απόδοση κατά παράφραση ή διασκευή του περιεχομένου του βιβλίου με οποιονδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ηχογράφησης ή άλλο, χωρίς την προηγούμενη γραπτή άδεια του συγγραφέα. Νόμος 2121/1993 και κανόνες του Διεθνούς Δικαίου που ισχύουν στην Ελλάδα.

Ο Τάσος σήκωσε το ακουστικό του τηλεφώνου αφού το άφησε να χτυπήσει καμιά δεκαριά φορές.

-Ναι, είπε.

-Έλα Τάσο, ακούστηκε από την άλλη άκρη του σύρματος.

-Κώστα εσύ 'σαι, ρώτησε ο Τάσος.

-Ναι Τάσο, απάντησε ο άλλος. Τι γίνεσαι, όλα καλά;

-Δεν βαριέσαι, όπως τα ξέρεις, το παλεύω, απάντησε ο Τάσος. Εσύ τι κάνεις;

-Καλά είμαι, είπε ο Κώστας. Ξέρεις τι θα ήθελα ρε φίλε, θυμάμαι πως έχεις εκείνον το θείο στο χωριό που βγάζει λάδι, μήπως θα μπορούσε να μου στείλει ένα τενεκέ γιατί έχω ξεμείνει και από λάδι και από λεφτά. Ελπίζω ο ξάδελφος να μην το ακρίβυνε.

Ο Τάσος ρίγησε. Ήξερε τι ακριβώς σήμαινε αυτή η φράση.

-Ναι, γίνεται, του απάντησε, τις προάλλες μιλήσαμε και μου είπε πως έχει ακόμη απόθεμα, μόνο αν μπορείς φέρε μου τα χρήματα για να του τα στείλω. Ξέρεις μωρέ, είναι λίγο παράξενος και δεν στέλνει τίποτα αν δεν πάρει τα χρήματα κι αυτή τη στιγμή εγώ δεν έχω για να τα στείλω. Η τιμή είναι ίδια με πέρυσι.

-Ούτε κουβέντα φίλε μου, απάντησε ο Κώστας. Θα είσαι εκεί να πεταχτώ; Μπορώ να είμαι κοντά σου σε κανένα μισάωρο.

-Έλα, έλα να τα πούμε με την ευκαιρία, χρόνια και ζαμάνια έχουμε να ειπωθούμε, απάντησε ο Τάσος.

-Έγινε, είπε ο Κώστας, σε μισή ωρίτσα έφτασα.

-Μμμ, είπε ο Τάσος. Να σου πω, ρε Κώστα, έχω ένα ραντεβουδάκι κανονισμένο και θα πρέπει να φύγω σε καμιά ώρα από τώρα. Μήπως καλύτερα να το αφήναμε για αύριο ώστε να έχουμε χρόνο να πιούμε ένα καφέ με την ησυχία μας;

-Έγινε Τάσο, απάντησε ο Κώστας, καλύτερα έτσι, μη σου χαλάσω και τη δουλειά αδελφέ μου. Λοιπόν αύριο κατά τις επτά είναι καλά;

-Έκλεισε, απάντησε ο Τάσος. Άντε γεια χαρά.

-Γεια χαρά και καλή διασκέδαση, απάντησε ο Κώστας κι έκλεισε το τηλέφωνο.

Αμέσως μετά φόρεσε το παλτό του και βγήκε, ο κρύος αέρας του πάγωσε το πρόσωπο, μέσα Δεκέμβρη και ο χειμώνας είχε μπει για τα καλά.

Πήρε το λεωφορείο και κατέβηκε στην Ακαδημίας, στο Πανεπιστήμιο. Περπάτησε μέχρι το Σύνταγμα, πέρασε από τη στοά στη Βουκουρεστίου και κοντοστάθηκε στην έξοδο ελέγχοντας αν τον παρακολουθούν. Προχώρησε μέχρι την πλατεία Συντάγματος και πήρε το λεωφορείο για την Καλλιθέα. Μισή ώρα αργότερα χτυπούσε το κουδούνι του σπιτιού του Τάσου.

-Τι γίνεται, είπε ο Τάσος ανοίγοντας την πόρτα.

-Τι να γίνει, απάντησε ο Κώστας και αφού έριξε μια τελευταία ματιά στο δρόμο πίσω του, μπήκε μέσα.

Έβγαλε το παλτό του και κάθισε σε μια πολυθρόνα.

Ο Τάσος πήγε στην κουζίνα και γύρισε κρατώντας τα φλιτζάνια με τον καφέ.

-Πως πας; ρώτησε ο Κώστας.

-Ήσυχα προς το παρόν, απάντησε ο Τάσος. Λες και με έχουν ξεχάσει, όμως καλά κάνεις και παίρνεις τις προφυλάξεις, ποτέ δεν ξέρεις τι γίνεται. Παραμένω πάντα ύποπτος.

Ο Τάσος ήταν εικοσιπεντάρης τελειόφοιτος φοιτητής της Ιατρικής. Ο Κώστας είχε περάσει τα πενήντα. Ανήκαν και οι δυο στον ίδιο πολιτικό χώρο και είχαν συμμετοχή σε πολλές δράσεις.

-Κι εγώ τα ίδια, είπε ο Κώστας. Αλλά ποτέ δεν ξέρεις τι μας ξημερώνει, πρέπει να προσέχουμε. Λοιπόν άκουσε.

Ο Τάσος έπιασε το φλιτζάνι και ρούφηξε μια γουλιά καφέ.

-Ακούω, είπε.

-Έχουμε δυο παιδιά, φοιτητές, μάλλον ζευγάρι είναι, που τους ψάχνουν. Ήταν στα γεγονότα και τους έχουν εντοπίσει. Χρειάζονται κάπου να μείνουν και μόλις μπορέσουμε να τους βγάλουμε έξω.

-Ποιός τους ξέρει, ρώτησε ο Τάσος.

-Είναι άκρη του Μιχάλη, απάντησε ο Κώστας.

Ο Τάσος κούνησε το κεφάλι του. Ο Μιχάλης ήταν καθαρός και ο κίνδυνος να είναι στημένη δουλειά αποκλείστηκε.

-Μάλιστα, είπε και συνέχισε. Υπάρχει μια περίπτωση, ένας φίλος που δεν είναι στόχος, τουλάχιστον προς το παρόν, όμως πρέπει να το κοιτάξω. Θα επικοινωνήσω και ελπίζω αύριο να έχω νέα.

-Ποιος; ρώτησε ο Κώστας.

-Φίλε μου μη με πιέσεις, απάντησε ο Τάσος. Είναι περίπτωση που δεν μπορώ να πω. Μόνο δυο τον ξέρουμε, είναι από εκείνους που δεν πρέπει να πιαστούν ακόμη κι αν μου βγάλουν τα μάτια. Θέση κλειδί αναντικατάστατη, καταλαβαίνεις.

-Κατάλαβα, απάντησε ο Κώστας. Είναι από εκείνους που τον θεωρούν δικό τους και δουλεύει από μέσα. Το ξέχασα ήδη.

-Έτσι, είπε ο Τάσος. Αν πιαστεί, εκτός από τη δουλειά που κάνει για μας και θα μας λείψει, θα τον κάνουν κομμάτια. Ας είναι καλά ο άνθρωπος.

Ο Κώστας ρούφηξε βιαστικά τον καφέ του και σηκώθηκε.

-Περιμένω νέα σου, είπε πηγαίνοντας προς την εξώπορτα. Ισχύουν τα γνωστά για τη συνεννόηση.

-Σύμφωνοι, θα σε πάρω αύριο, απάντησε ο Τάσος και τον ακολούθησε μέχρι την πόρτα.

Ο Κώστας πήγε στη στάση και πήρε το λεωφορείο για τον Πειραιά. Από εκεί πήγε στο σταθμό του ηλεκτρικού, πήρε το τραίνο και κατέβηκε Ομόνοια. Ύστερα πήρε το τρόλεϊ και έφτασε στο σπίτι του στη Κυψέλη.

Το απόγευμα της επόμενης ημέρας ο Τάσος του τηλεφώνησε.

-Κώστα, του είπε, μίλησα με τον ξάδελφο και τον βρήκα στις καλές του, το λάδι θα είναι εδώ την άλλη Δευτέρα, θα έρθει ένας γείτονας του για δουλειές στην Αθήνα και θα το φέρει εδώ, τα λεφτά θα του τα δώσουμε στο χέρι,

οπότε μην έρθεις σήμερα, έλα μια και καλή την άλλη Τρίτη να το πάρεις και μου δίνεις και τα λεφτά.

-Ευχαριστώ, ρε Τάσο, απάντησε ο Κώστας. Όμως έχεις λεφτά να του δώσεις ή να σου φέρω;

-Εντάξει, απάντησε ο Τάσος. Αφού θα μου τα φέρεις την Τρίτη θα τα βολέσω. Έλα κατά τις πέντε να πιούμε κι εκείνο τον καφέ, θα σου έχω και κουλουράκια από την κυρά Δήμητρα.

-Έγινε φίλε, είπε ο Κώστας και έκλεισε το τηλέφωνο.

Φόρεσε το παλτό του και βγήκε. Περπάτησε μέχρι την κοντινή πλατεία και πήγε στον τηλεφωνικό θάλαμο. Πήρε το νούμερο του Μιχάλη. Μόλις άκουσε από την άλλη άκρη της γραμμής τη φωνή του Μιχάλη είπε:

-Έλα Γρηγόρη, θα σε περιμένω στο μαγαζί αύριο στις πέντε, μ' ακούς μωρέ.

-Ποιον Γρηγόρη ψάχνεις άνθρωπέ μου, απάντησε ο Μιχάλης. Λάθος τηλέφωνο πήρες, δεν υπάρχει Γρηγόρης εδώ.

-Ο φούρνος δεν είναι εκεί, ρώτησε ο Κώστας.

-Όχι, απάντησε ξερά ο άλλος.

-Ωχ, συγγνώμη, είπε ο Κώστας και έκλεισε το τηλέφωνο.

Είχαν συνεννοηθεί, το ραντεβού ήταν για αύριο στις πέντε έξω από το φούρνο της κυρά Δήμητρας στο Παγκράτι.

Ο Τάσος κι η Ελένη περπατούσαν αγκαζέ σαν ζευγάρι στο πεζοδρόμιο λίγα μέτρα από το σημείο συνάντησης, το

φούρνο της Δήμητρας, όταν από τη γωνία φάνηκε ο Μιχάλης με το ζευγάρι των φοιτητών.

Ο Μιχάλης ψιθύρισε κάτι στον νεαρό, στη συνέχεια κοίταξε με νόημα τον Τάσο και πέρασε στο απέναντι πεζοδρόμιο.

Ο Τάσος κι η Ελένη προχώρησαν αργά και οι άλλοι τους ακολούθησαν σε κάποια απόσταση. Έστριψαν τη γωνία και τους περίμεναν. Όταν οι άλλοι τους πλησίασαν, ο Τάσος ξεκλείδωσε το αυτοκίνητο που είχε παρκάρει ακριβώς εκεί και τους άνοιξε την πόρτα.

Σε λίγα λεπτά βρισκόντουσαν ήδη μακριά από το σημείο.

Ο Τάσος μίλησε πρώτος

-Είμαι ο Τάσος και από εδώ η Ελένη, είπε.

Ο νεαρός απάντησε.

-Είμαι ο Ανδρέας και από εδώ η Λήδα, ευχαριστούμε πολύ για τη βοήθεια.

-Θα μείνετε στις Ελένης, είπε ο Τάσος, για όσο χρειαστεί. Δεν υπάρχουν ανέσεις, ελπίζω να καταφέρουμε σύντομα να σας βγάλουμε έξω.

-Ευχαριστούμε, είπε η Λήδα. Το μόνο που δεν περιμένουμε είναι οι ανέσεις, συμπλήρωσε.

Στο υπόλοιπο της διαδρομής έμειναν σιωπηλοί.

Έφτασαν στο σπίτι της Ελένης στη Νεάπολη. Ο Τάσος σταμάτησε και πάκκαρε δυο τετράγωνα μακριά. Βγήκε πρώτα η Ελένη, προχώρησε προς το σπίτι ελέγχοντας την περιοχή. Όταν έφτασε στην είσοδο τους έκανε νόημα και οι φοιτητές την ακολούθησαν.

Η Ελένη άνοιξε την πόρτα της πολυκατοικίας και περίμενε να φτάσουν οι άλλοι.

Όλοι μαζί χάθηκαν στο εσωτερικό του κτιρίου.

Ο Τάσος έβαλε εμπρός τη μηχανή και έφυγε για το σπίτι του.

Η Ελένη ξεκλείδωσε την πόρτα του διαμερίσματος και μπήκε πρώτη. Οι άλλοι δυο ακολούθησαν.

-Περάστε, είπε η Ελένη, ελάτε να ρίξετε μια ματιά.

Την ακολούθησαν στο καθιστικό που ήταν συνέχεια του μικρού χολ της εισόδου, ύστερα τους οδήγησε στην κουζίνα, στο μπάνιο και στο υπνοδωμάτιο.

-Αυτό είναι, συνέχισε η Ελένη, θα κοιμόσαστε εδώ, στο καθιστικό, στους καναπέδες. Μπορείτε να χρησιμοποιείται την κουζίνα και ότι άλλο υπάρχει εδώ μέσα, σαν στο σπίτι σας. Ένα πράγμα μόνο, μακριά από την μπαλκονόπορτα και όσο γίνεται κάτω οι κουρτίνες. Στην απέναντι πολυκατοικία μένει ένας στρατιωτικός και δεν πρέπει να μας βάλει στο μάτι. Εμείς, με τον άντρα μου, μένουμε εδώ τους τελευταίους οκτώ μήνες, από τότε που παντρευτήκαμε δηλαδή. Έτσι δεν έχουμε δώσει ακόμη σοβαρό στίγμα, ούτε αφορμές για σχόλια.

Ο Ανδρέας πλησίασε προσεκτικά την μπαλκονόπορτα που ήταν και το μοναδικό άνοιγμα του δωματίου και τράβηξε λιγάκι την κόκκινη βαριά κουρτίνα ίσα-ίσα για να δει το απέναντι κτήριο.

-Εντάξει Ελένη, είπε, θα είμαστε πολύ προσεκτικοί. Εύχομαι να μην σας δημιουργήσουμε κανένα πρόβλημα.

Η Ελένη πήγε προς την κουζίνα.

-Καφέ ή τσάι, ρώτησε.

-Να το κάνω εγώ, πρότεινε η Λήδα;

Η Ελένη χαμογέλασε.

-Έλα, της είπε, έλα να σου δείξω τα κατατόπια.

Θόρυβος στην κλειδαριά, καθώς ο Νίκος άνοιγε την εξώπορτα δημιούργησε μια ταραχή στους νεοφερμένους. Η Ελένη τους έκανε ένα καθησυχαστικό νόημα και σηκώθηκε.

Ο Νίκος μπήκε στο χολ, την αγκάλιασε και τη φίλησε.

Ύστερα προχώρησε προς τους νεοφερμένους, εκείνοι σηκώθηκαν από τις καρέκλες τους και πήγαν προς το μέρος του.

-Καθίστε, τους είπε καθησυχαστικά ο Νίκος απλώνοντας το χέρι του και χτυπώντας τους φιλικά στην πλάτη. Είμαι ο Νίκος, και συνέχισε χαμογελώντας, σίγουρα εσύ είσαι η Λήδα κι εσύ ο Ανδρέας. Δηλαδή έτσι θα σας ξέρουμε. Όχι δεν θέλω να ξέρω τίποτε περισσότερο, όταν με το καλό αλλάξουν τα πράγματα, θα ξαναγνωριστούμε με τα αληθινά σας ονόματα. Για την ώρα το μόνο που μας νοιάζει είναι να σας τακτοποιήσουμε το συντομότερο.

Γυρίζοντας στην Ελένη, της είπε:

-Φαντάζομαι πως τα βασικά τα είπατε.

-Ναι εντάξει, του απάντησε η Ελένη και πήγε στην κουζίνα να του ψήσει καφέ.

Ο Νίκος κάθισε κι άναψε ένα τσιγάρο.

-Καπνίζεται, τους ρώτησε.

-Ναι, απάντησε ο Ανδρέας.

-Τι μάρκα, ρώτησε ο Νίκος.

-Άσσο, απάντησε ο Ανδρέας.

-Από σήμερα φοβάμαι ότι θα πρέπει να καπνίζεται Καρέλια, είπε ο Νίκος.

-Κανένα πρόβλημα, απάντησε ο Ανδρέας, καταλαβαίνω, μέτρα ασφαλείας.

-Ναι, του είπε ο Νίκος. Μπορεί αν μπουν μέσα θα ψάξουν ακόμη και τα αποτσίγαρα.

Η Ελένη ήρθε με τον καφέ κι ένα φλιτζάνι τσάι για εκείνη, τα άφησε στο τραπέζι και πήρε τα φλιτζάνια της Λήδας και του Ανδρέα, τα πήγε στη κουζίνα και τα ξέπλυνε στο νεροχύτη.

Η Λήδα το πρόσεξε και είπε:

-Μόνο δυο φλιτζάνια στο τραπέζι.

Ο Νίκος κούνησε καταφατικά το κεφάλι του.

Η Ελένη επέστρεψε από την κουζίνα και κάθισε.

-Λοιπόν παιδιά, είπε, ότι χρειάζεστε θα μου το λέτε. Οτιδήποτε. Εσείς δεν θα κυκλοφορείτε καθόλου. Για την ώρα μάλλον θα χρειάζεστε κάποια βασικά.

-Είμαστε εντάξει, της απάντησε η Λήδα δείχνοντάς της τη μικρή τσάντα πλάτης που κρατούσε.

-Καλά, της είπε η Ελένη, μόνο μην διστάσεις να ζητήσεις κάτι αν σας λείπει, από οδοντόβουρτσα μέχρι καλτσόν και σερβιέτες. Εντάξει;

-Εντάξει, απάντησε η Λήδα σκύβοντας το κεφάλι.

Η Ελένη κατάλαβε πως κάτι δεν ήθελε να πει.

Τότε ο Ανδρέας μπήκε στη μέση.

-Ελένη, της είπε, τα χρήματα που έχουμε είναι ελάχιστα, θα πρέπει να τα βγάλουμε πέρα με ότι έχουμε.

-Ούτε να το σκέφτεσαι, τον επέπληξε η Ελένη. Δεν είμαστε πλούσιοι όμως μπορούμε να βοηθήσουμε και δεν υπάρχει θέμα για συζήτηση. Ότι χρειαστείτε, το λέτε. Αν δεν μπορούμε το λέμε. Δεν χρωστάτε τίποτα. Σύμφωνα;

Ο Νίκος έγνεψε επιδοκιμάστηκα.

-Ευχαριστούμε και πάλι, είπε ο Ανδρέας. Δεν θα ξεχάσουμε αυτό που κάνετε.

Ο Νίκος ήταν συμφοιτητής με τον Τάσο, τελειόφοιτος της Ιατρικής. Η Ελένη είχε πάρει το πτυχίο της Νομικής μερικούς μήνες νωρίτερα.

Έτσι η συνύπαρξη με τη Λήδα και τον Ανδρέα δεν θα είχε δυσκολίες. Ήταν συνομήλικοι, ομοϊδεάτες και συνεννοούνταν εύκολα.

Την επόμενη ημέρα ο Νίκος τους εξήγησε τι θα έκαναν.

-Λοιπόν παιδιά, τους είπε. Πρώτα απ' όλα πρέπει να φροντίσουμε να αποκτήσετε διαβατήρια. Ύστερα θα δούμε από πού θα φύγετε, το πιθανότερο είναι το τραίνο. Προς το παρόν πρέπει να βγάλουμε φωτογραφίες αφού προηγουμένως μεταμορφωθείτε.

-Δηλαδή, ρώτησε η Λήδα;

-Δεν γίνεται να βγειτε όπως είσαστε, είναι εξαιρετικά πιθανό να σας αναγνωρίσουν. Πρέπει να γίνετε αγνώριστοι. Μην ανησυχείς όμως, η Ελένη είναι δεξιότέχνης. Αυτή τη δουλειά έπρεπε να κάνει, όχι που πήγε να γίνει δικηγόρος.

-Κάτι μου θυμίζει αυτό, είπε ο Ανδρέας. Είχα δει κάτι φωτογραφίες του Τσε μεταμφιεσμένου όταν έπρεπε να περάσει από σύνορα κάπου στην Ευρώπη και θα έβαζα στοίχημα πως δεν ήταν αυτός.

-Να το ξεκαθαρίσω από την αρχή, είπε η Ελένη. Θα σας αλλάξω τα φώτα και να με συγχωρήσετε προκαταβολικά.

-Κάτι ακόμη, είπε ο Νίκος. Τι γλώσσες μιλάτε καλά; Με ξένο διαβατήριο θα είμαστε πιο ασφαλείς.

-Εγώ μιλάω καλά Αγγλικά, είπε ο Ανδρέας, όμως η Λήδα..

-Τίποτα, ρώτησε ο Νίκος;

-Όχι τίποτα, είπε η Λήδα, όμως δεν περνάω για Αγγλίδα.

-Μμμ, έκανε ο Νίκος, αυτό είναι πρόβλημα όμως θα το λύσουμε. Πιάστε δουλειά εσείς με την μεταμόρφωση και εγώ θα πάω μια βόλτα να πάρω φιλμ για τις φωτογραφίες.

Ο Νίκος φόρεσε το παλτό του και βγήκε ενώ η Ελένη πήγε στο μπάνιο και φώναξε τη Λήδα.

-Έλα, της είπε να αρχίσουμε.

Η Λήδα την ακολούθησε.

Μισή ώρα αργότερα το μαύρο σγουρό μαλλί της Λήδας είχε γίνει ίσιο και καστανόξανθο.

Μπαίνοντας στο καθιστικό ο Ανδρέας έμεινε έκπληκτος.

-Ποια είσαι κοπελιά, της είπε γελώντας, γνωριζόμαστε;

Η Λήδα του έγνεψε κοροϊδευτικά και του είπε:

-Άντε τώρα, η σειρά σου κούκλε.

Ο Ανδρέας σηκώθηκε και προχώρησε προς το μπάνιο.

Η Ελένη έπιασε το ψαλίδι και ο Ανδρέας γούρλωσε τα μάτια.

-Είναι απαραίτητο, ρώτησε;

Η Ελένη έγνεψε καταφατικά και άρχισε το κούρεμα.

Ύστερα έπιασε το βάνιμο ενώ ο Ανδρέας προσπαθούσε να δει με λοξές ματιές τι γινόταν στον καθρέπτη του μπάνιου.

Όταν βγήκε ήταν η σειρά της Λήδας για ειρωνικά σχόλια.

-Πω, πω, είπε, ούτε να σε ξέρω δεν θέλω.

Ο Ανδρέας κοντοκουρεμένος και ξανθός ήταν αγνώριστος.

Φαβορίτες, γένια και μουστάκι δεν υπήρχαν, ο σβέρκος ήταν στρατιωτικά ξυρισμένος.

Η Ελένη του είχε βάψει εκτός από τα μαλλιά, τα φρύδια και τις τρίχες των χεριών.

-Εσύ, του είπε να φροντίσεις να είσαι πάντοτε πολύ καλά ξυρισμένος.

Ο Ανδρέας έγνεψε καταφατικά.

Στο μεταξύ ο Νίκος επέστρεψε κρατώντας δυο σακούλες του σούπερ μάρκετ.

Αφού σχολίασε την εξαιρετική δουλειά της Ελένης έβγαλε από τις σακούλες δυο πακέτα μακαρόνια και δυο μπουκάλια γάλα.

Ύστερα έβγαλε από τις σακούλες μια θήκη γυαλιών μυωπίας. Την άνοιξε και έβγαλε ένα ζευγάρι γυαλιά με χρυσό σκελετό από αυτά που συνηθίζουν να φορούν οι επιχειρηματίες.

Τα έδωσε στον Ανδρέα και του είπε:

-Είναι σκέτο τζάμι, φόρεσέ τα.

Εκείνος τα φόρεσε.

Ο Νίκος έδειξε ικανοποιημένος.

-Ωραία, είπε, πάω να φέρω τη μηχανή.

Πήγε στη κρεβατοκάμαρα, πήρε τη μηχανή, έβαλε μέσα το φιλμ και τοποθέτησε το φλας.

Επέστρεψε στο καθιστικό και ζήτησε από την Ελένη να κλείσει το εξώφυλλο της μπαλκονόπορτας για να μη φανεί από έξω το φλας. Ύστερα έβαλε μια καρέκλα εμπρός στον άσπρο τοίχο και έστησε το τρίποδο.

Πήραν θέση, πρώτα ο Ανδρέας και ύστερα η Λήδα και ο Νίκος τους τράβηξε από τρεις φωτογραφίες.

-Ελπίζω να βγουν καλές, είπε και μάζεψε τη μηχανή.

Την επόμενη ημέρα στην πανεπιστημιακή κλινική συναντήθηκε με τον Τάσο στα αποδυτήρια των υποψήφιων γιατρών.

Δεν μιλούσαν ποτέ μέσα στο Πανεπιστήμιο, ούτε τότε μίλησαν.

Ένα βλέμμα ήταν αρκετό για να καταλάβει ο Τάσος ότι είχε βάλει το φιλμ στην τσέπη της ιατρικής μπλούζας του και την κρέμασε δίπλα σε εκείνη του Τάσου.

Ο Τάσος πήρε προσεκτικά και χωρίς να τον δουν το φιλμ και έφυγε.

Τα διαβατήρια ήταν έτοιμα μια βδομάδα αργότερα. Ένα Αγγλικό για τον Ανδρέα και ένα Νορβηγικό για τη Λήδα.

Έτσι καλύπτονταν τα περιορισμένα Αγγλικά που μιλούσε η Λήδα.

Ο Νίκος τα παρέλαβε με τον ίδιο τρόπο που είχε παραλάβει τις φωτογραφίες ο Τάσος μαζί με ένα σημείωμα που είχε γραμμένο «σε περίπτωση ανάγκης...» ένα τηλέφωνο κι ένα όνομα, Μανώλης.

Τώρα έμενε να καθοριστεί ο χρόνος και το μέσο.

Ο Νίκος έδωσε τα διαβατήρια στον Ανδρέα και στη Λήδα.

-Διαβάστε προσεκτικά όλα τα στοιχεία, τους είπε. Πρέπει να τα ξέρετε χωρίς το παραμικρό λάθος. Πως είναι το όνομά σας, που είναι η κατοικία σας, πότε και από πού μπήκατε στην Ελλάδα, πότε και που εκδόθηκε το διαβατήριό σας, σε ποιες άλλες χώρες είχατε πάει και πότε. Τα πάντα. Μια λεπτομέρεια μπορεί να στοιχίσει πολύ ακριβά.

-Εντάξει, είπε ο Ανδρέας ενώ η Λήδα έγνεψε καταφατικά.

-Θα σας εξετάσω, είπε πειρακτικά ο Νίκος.

Ήταν κάτι που θα έκανε επανειλημμένα τις επόμενες ημέρες.

Έπαιρνε τα διαβατήρια και τους ζητούσε να του πουν όλα τα στοιχεία και μάλιστα ο διάλογος γινόταν στα Αγγλικά.

Μετά από δυο μέρες το αποτέλεσμα είχε επιτευχθεί, τόσο ο Ανδρέας όσο και η Λήδα είχαν αποστηθίσει κάθε τι που υπήρχε σε όλες τις σελίδες του διαβατηρίου τους.

Τα βράδια στο σπίτι περνούσαν με ατέλειωτες συζητήσεις και πολλές εκπλήξεις.

Οι διαφορές ανάμεσά τους ήταν πολλές όμως ο κοινός αγώνας για την απαλλαγή από την τυραννία δεν επέτρεπε προς το παρόν παρά μόνο θεωρητικές συζητήσεις και ανταλλαγή απόψεων.

Ο Ανδρέας και η Λήδα ανήκαν στον επαναστατικό αριστερό χώρο και πίστευαν ότι η ανατροπή μπορεί να γίνει μόνο με βίαια μέσα. Όχι μόνο η ανατροπή της παρούσας κατάστασης, η ανατροπή του καπιταλιστικού συστήματος συνολικά.

Ο Νίκος και η Ελένη αντίθετα πίστευαν πως η βίαιη αντιπαράθεση δεν θα ήταν αποτελεσματική καθώς το σύστημα είχε περισσότερα μέσα σε αυτό τον τομέα και ακόμη επειδή ο λαός, η κρίσιμη μάζα, δεν ήταν έτοιμη για κάτι τέτοιο. Έτσι πίστευαν πως μικρά βήματα κάθε φορά θα δημιουργούσαν τις συνθήκες αφύπνισης και η μεταβολή θα ερχόταν σαν ώριμο φρούτο.

-Δεν υπάρχει προοπτική μέσα στο σύστημα, έλεγε ο Ανδρέας. Ελέγχουν τα πάντα και θα μας έχουν πάντοτε στα γόνατα.

-Ναι, απαντούσε ο Νίκος, όμως είναι αδύνατο να αλλάξει η κατάσταση αν δεν αφυπνιστεί ο απλός πολίτης και

ακόμη αν δεν επιλέξουμε να παίζουμε έξω από το δικό τους γήπεδο.

Η επιχειρηματολογία και για τις δυο απόψεις ήταν πλούσια και επειδή δεν υπήρχε ιστορικό προηγούμενο χωρίς επιπτώσεις, ουσιαστικά κανείς δεν μπορούσε να πείσει κανένα για την ορθότητα των απόψεών του. Έτσι οι συζητήσεις κρατούσαν ώρες χωρίς να μπορούν να συμφωνήσουν.

Η είδηση ότι πιάστηκε ο Τάσος έπεσε σαν κεραυνός.

Στο Πανεπιστήμιο έγινε θέμα από την πρώτη στιγμή μεταξύ των συμφοιτητών.

Η πιθανότητα να μιλούσε, είτε γιατί δεν θα άντεχε, είτε γιατί θα τον μαστούρωναν με φάρμακα, ήταν υπαρκτή. Πολλοί είχαν μιλήσει αν και είχαν τα κότσια να κρατήσουν το στόμα τους κλειστό.

Τα παιδιά έπρεπε να μετακινηθούν άμεσα από το σπίτι του Νίκου.

Η γκαρσονιέρα του Βαγγέλη στο Γκύζη ήταν το προσφορότερο σημείο.

Ο Νίκος τηλεφώνησε στην Ελένη από το Πανεπιστήμιο μόλις έμαθε τα νέα.

-Καλημέρα μωρό μου, της είπε, δεν σε ξύπνησα το πρωί που έφυγα και είπα να σου πω μια καλημέρα.

Η Ελένη που είχε πει καφέ με το Νίκο εκείνο το πρωί πριν εκείνος φύγει ρίγησε.

-Συγγνώμη που δεν σηκώθηκα αγάπη μου, του είπε, ούτε που το κατάλαβα πότε έφυγες. Τι θέλεις να σου ετοιμάσω για το μεσημέρι.

-Μμμ, της απάντησε, πεθύμησα εκείνα τα γιουβαρλάκια που αρέσουν στον Βαγγέλη. Αν δεν θυμάσαι τη συνταγή πάρε τον τηλέφωνο να στη δώσει.

-Έγινε, απάντησε η Ελένη, φιλιά.

Αυτοί οι κώδικες ήταν συμφωνημένοι και κάλυπταν τέτοιες καταστάσεις.

Ο Ανδρέας και η Λήδα παρακολουθούσαν ανήσυχοι.

-Παιδιά, τους είπε η Ελένη, έχουμε πρόβλημα. Πρέπει να μετακινηθούμε άμεσα.

Ύστερα πήρε τηλέφωνο τον Βαγγέλη.

-Ξάδελφε, του είπε, η Ελένη είμαι, τι κάνεις; Ο άντρας μου πεθύμησε τα γιουβαρλάκια σου και θέλω να μου ξαναδώσεις τη συνταγή.

Ο Βαγγέλης κατάλαβε αμέσως το μήνυμα.

-Χα,χα, είπε, κερνάς καφέ να έρθω να σε βοηθήσω. Δεν είναι και τόσο απλό να τα κάνεις με συνταγή από το τηλέφωνο.

-Θαυμάσια, απάντησε η Ελένη, βάζω το μπρίκι.

-Φίνα, είπε ο Βαγγέλης σε κανένα τέταρτο θα είμαι εκεί, τα λέμε.

Η Ελένη άρχισε να γεμίζει δυο σακ βουαγιαζ με τα απαραίτητα.

-Παιδιά, είπε στους άλλους, ετοιμαστείτε φεύγουμε άμεσα.

Ο Βαγγέλης έφτασε λίγο αργότερα με το ταξί του, επιβιβάστηκαν στο αυτοκίνητό και έφυγαν για την γκαρσονιέρα.

Το μικρό διαμέρισμα είχε ένα δωμάτιο και ένα χολ.

Η Ελένη θα έμενε με το Νίκο στο δωμάτιο και τα παιδιά στον καναπέ στο χολ.

-Τι έγινε ρώτησε ο Βαγγέλης αφού έφτασαν.

-Πιάσανε ένα σύνδεσμο, απάντησε η Ελένη, ξέρεις τώρα.

Ο Βαγγέλης κούνησε καταφατικά το κεφάλι του.

-Ελπίζω όλα να πάνε καλά, είπε και της έδωσε τα κλειδιά.

-Μόλις έχω νέα θα σε ενημερώσω, του είπε η Ελένη.

-Ότι χρειαστείτε πες μου, απάντησε ο Βαγγέλης και έφυγε.

Ο Νίκος έφτασε στη γκαρσονιέρα μια ώρα αργότερα. Προφασίστηκε αδιαθεσία και ζήτησε άδεια για μερικές ημέρες από τον καθηγητή του. Έτσι δεν θα μπορούσαν να τον βρουν τις περισσότερες επίφοβες ημέρες που θα ακολουθούσαν.

-Ελπίζω, είπε μόλις μπήκε, να μην συμβεί κάτι δυσάρεστο, ούτε στον Τάσο, ούτε σ' εμάς.

-Εχουμε επαφή, ρώτησε η Ελένη;

Ναι, απάντησε ο Νίκος. Ο Τάσος είχε προνοήσει και για αυτό, θέλω να πιστεύω ότι θα τα καταφέρουμε.

Την επόμενη ημέρα ο Νίκος κάλεσε από τηλεφωνικό θάλαμο το τηλέφωνο που του είχε αφήσει ο Τάσος στο σημείωμα.

Όταν ο άλλος απάντησε κατάλαβε πως είχε καλέσει σε καφενείο ή κάτι τέτοιο.

-Καλημέρα, είπε, θέλω το Μανώλη.

-Περίμενε, του απάντησε ο άλλος και φώναξε, είναι Μανώλης εδώ.

-Ναι, ακούστηκε από το βάθος.

Σε λίγα δευτερόλεπτα ο Μανώλης πήρε το τηλέφωνο.

-Έλα, ποιος, ρώτησε.

-Ο Τάσος, μου ζήτησε να σε πάρω να σου θυμίσω για κάτι που του είχες υποσχεθεί, είπε ο Νίκος.

-Ποιος Τάσος, απάντησε ο άλλος, δεν ξέρω κανένα Τάσο, μάλλον για άλλον Μανώλη ψάχνεις. Εγώ είμαι ο Μανώλης ο Κρητικός, μάλλον τον Μανώλη τον κουρέα ζητάς. Αυτός έρχεται στο καφενείο το απόγευμα μετά τις πέντε. Ψάξε τον τότε.

-Ευχαριστώ, είπε ο Νίκος και έκλεισε το τηλέφωνο.

Γύρισε στη γκαρσονιέρα και έδωσε το τηλέφωνο στην Ελένη.

-Θέλω να πας στο θάλαμο και να καλέσεις αυτό το νούμερο, της είπε. Είναι καφενείο και πρέπει να μάθουμε που βρίσκεται.

Η Ελένη έγνεψε καταφατικά, πήρε το χαρτάκι με το τηλέφωνο και βγήκε.

Πήγε στο θάλαμο και κάλεσε το νούμερο.

-Γεια σας, είπε μόλις άνοιξε η γραμμή, καφενείο εκεί.

-Μάλιστα, απάντησε από την άλλη άκρη της γραμμής.

-Σας παρακαλώ, είπε η Ελένη, ένας φίλος μου έδωσε ραντεβού και η απρόσεκτη δεν συγκράτησα τη διεύθυνσή σας.

-Τιμολέοντος 14, Κουκάκι, απάντησε ο άλλος.

-Ευχαριστώ, είπε η Ελένη και το έκλεισε.

Στις πέντε το ίδιο απόγευμα ο Νίκος πήγε στο καφενείο. Κάθισε παράγγειλε καφέ και ρώτησε το σερβιτόρο.

-Ξέρεις το Μανώλη τον Κρητικό;

-Ο κύριος εκεί στο βάθος αριστερά, απάντησε ο σερβιτόρος.

-Ευχαριστώ, είπε ο Νίκος.

Ήπιε τον καφέ του, έβγαλε ένα χαρτάκι από την τσέπη του και έγραψε κάτι, πλήρωσε και σηκώθηκε. Βάδισε μέχρι το τραπέζι του Μανώλη και άφησε με τρόπο το χαρτάκι πάνω σ' αυτό. Ύστερα βγήκε από το μαγαζί.

Ο Μανώλης το πήρε και του έριξε μια ματιά, άφησε να περάσουν μερικά λεπτά και σηκώθηκε. Βγήκε έξω και βάδισε μέχρι τη γωνία του δρόμου εκεί τον περίμενε ο Νίκος.

Έστριψαν στη γωνία και περπάτησαν πλάι-πλάι.

-Τι γίνεται Νίκο, είπε ο Μανώλης.

-Όπως τα ξέρεις Μανώλη, απάντησε ο Νίκος.

-Οι δικοί σου, του είπε ο Μανώλης, θα περάσουν τα σύνορα με το βραδινό τραίνο μαζί με ένα Άγγλο. Λεπτομέρειες θα βρεις στο φάκελο. Να θυμάσαι πως οι ώρες που θα σου δώσω θα είναι σε Γκρίνουιτς.

Ο Νίκος πήρε το φάκελο που του έδωσε ο Μανώλης.

-Εντάξει, είπε και συμπλήρωσε, τα διαβατήρια είναι έτοιμα.

Ο Μανώλης το ήξερε και έγεννε καταφατικά.

-Επικοινωνία στο τηλέφωνο του καφενείου, είπε ο Μανώλης. Χτύπα κάθε δυο μέρες τέτοια ώρα. Αν γίνει μπέρδεμα, ζητάς τον Μανώλη τον κουρέα.

-Σύμφωνοι, απάντησε ο Νίκος και απομακρύνθηκε. Ο Μανώλης συνέχισε μέχρι που χάθηκε στην επόμενη γωνία.

Ο Νίκος επέστρεψε στη γκαρσονιέρα. Δεν είπε τίποτα για τις λεπτομέρειες που έμαθε από τον Μανώλη. Μόνο ότι η επαφή έγινε.

Ο Βαγγέλης περνούσε καθημερινά δυο φορές από το σπίτι του Νίκου και έλεγε για ύποπτες κινήσεις.

Ευτυχώς δεν είχε καμιά ένδειξη παρακολούθησης που σήμαινε πως ο Τάσος άντεχε.

Ο Νίκος έπαιρνε τηλέφωνο κάθε δυο μέρες στο καφενείο αλλάζοντας όσο μπορούσε τη φωνή του. Την έκτη ημέρα ο Μανώλης του είπε:

-Γεια σου ρε παλιοσειρά, που με ανακάλυψες ρε ρεμάλι, ναι ρε συ να βρεθούμε, να θυμηθούμε τα νιάτα μας. Θυμάσαι ρε συ, τι είχε γίνει σε εκείνο το παράκι στον Άγιο Βασίλη στον Πειραιά;

-Ξεχνιόνται αυτά ρε συ; απάντησε ο Νίκος.

-Λοιπόν, μπορείς κατά τις πέντε αύριο; Ρώτησε ο Μανώλης.

-Που εκεί στο καφενείο; ρώτησε ο Νίκος

-Ναι, εδώ στο καφενείο και μετά βλέπουμε.

-Σύμφωνοι, είπε ο Νίκος, αύριο στις έξι θα είμαι εκεί.

-Έγινε, άντε καλό δρόμο, είπε ο Μανώλης και έκλεισε.

Επιτέλους είχε κανονιστεί.

Ο Νίκος γύρισε στη γκαρσονιέρα, αφού προηγουμένως πήρε στο τηλέφωνο τον Βαγγέλη και τον ενημέρωσε για το αυριανό δρομολόγιο.

-Αύριο φεύγετε, είπε στον Ανδρέα και τη Λήδα. Έχουμε στις επτά ραντεβού, θα πάρετε το βραδινό τραίνο, μαζί σας θα έρθει ένας Άγγλος. Θα φτάσετε στα σύνορα ξημερώματα. Στον έλεγχο θα αφήσετε να μιλάει ο Άγγλος, υποτίθεται πως είσαστε συνεργάτες του Άγγλου που ταξιδεύετε μαζί για δουλειές. Η Λήδα θα είναι αδιάθετη και μετά βίας θα κρατάει τα μάτια της ανοικτά. Στη διαδρομή φροντίστε να γνωριστείτε ώστε να πιστέψουν πως είσαστε συνεργάτες.

Θα πάρετε μαζί σας μια βαλίτσα με τα απαραίτητα, σουβενίρ και χάρτες στα Αγγλικά, τίποτε στα Ελληνικά. Τα σουβενίρ και τους χάρτες θα σας τους δώσει ο Άγγλος πριν φτάσετε στα σύνορα.

Ο Βαγγέλης θα έρθει να μας πάρει από εδώ με το ταξί.

Η ανακούφιση ήταν το συναίσθημα που εκδήλωσαν τα παιδιά, η αναμονή και μάλιστα σε εκείνες τις συνθήκες δεν ήταν ότι καλύτερο.

-Χαίρομαι, είπε ο Ανδρέας που κι εσείς θα ξαναμπείτε στους ρυθμούς σας και φυσικά που επιτέλους θα ξεφύγουμε.

Το ύφος του είχε μια επιφύλαξη, ο Νίκος το πρόσεξε.

-Μην ανησυχείς, του είπε, όλα θα πάνε καλά. Το νοιώθω. Μεθαύριο τέτοια ώρα θα είσατε στο Μόναχο.

Ο Ανδρέας κούνησε το κεφάλι και αγκάλιασε τη Λήδα.

Στις έξι και μισή ο Βαγγέλης σταμάτησε το ταξί κάτω από την γκαρσονιέρα. Ο Νίκος, ο Ανδρέας και η Λήδα επιβιβάστηκαν. Η Ελένη του φίλησε, τους ευχήθηκε καλή τύχη και έφυγε για το σπίτι της.

Μισή ώρα αργότερα ο Νίκος κατέβαινε από το ταξί δυο τετράγωνα μακριά από τον Άγιο Βασίλειο, ενώ ο Βαγγέλης συνέχισε κάνοντας ένα κύκλο μερικών τετραγώνων με σκοπό να ξανααγυρίσει στο ίδιο σημείο μερικά λεπτά αργότερα.

Ο Νίκος προχώρησε προς την εκκλησία και φτάνοντας στη γωνία διέκρινε αμέσως τη σιλουέτα του Μανώλη εμπρός από την είσοδο να μιλάει με μια γυναίκα.

Σταμάτησε στον καστανά που βρισκόταν στη γωνία και του ζήτησε να του βάλει κάστανα. Με την άκρη του ματιού του είδε πως ο Μανώλης χώρισε με την γυναίκα η οποία πέρασε στο απέναντι πεζοδρόμιο και προχωρούσε προς το μέρος του. Ο Μανώλης έφευγε προς την αντίθετη κατεύθυνση.

Ο Νίκος πήρε τα κάστανα και έστριψε στη γωνία, από εκεί που είχε έρθει. Η γυναίκα τον ακολούθησε και λίγα μέτρα πιο πέρα τον πρόλαβε, τον έπιασε αγκαζέ και του είπε χαμογελώντας, σαν να ήταν ζευγάρι:

-Έχω τα εισιτήρια και τις οδηγίες σε ένα φάκελο. Θα τα βάλω στην τσέπη του παλτού σου. Στη γωνία στρίβουμε δεξιά και χωρίζουμε. Είμαι η Άννα, καλή τύχη, ίσως ξαναβρεθούμε.

Έτσι έγινε, στη συνέχεια ο Νίκος προχώρησε μέχρι το σημείο συνάντησης με τον Βαγγέλη, μπήκε στο ταξί και ξεκίνησαν.

Ο Νίκος άνοιξε το φάκελο και διάβασε το σημείωμα, έριξε μια ματιά στα εισιτήρια και είπε στο Βαγγέλη:

-Έχουμε μια ώρα τουλάχιστον πριν πάμε στο σταθμό.

-Σε ποιο σταθμό, ρώτησε ο Βαγγέλης.

-Στην Αθήνα, στο σταθμό Λαρίσης, απάντησε ο Νίκος.

-Καλύτερα να πάμε την τελευταία στιγμή που θα έχει βαβούρα, είπε ο Βαγγέλης. Πάντα ψάχνουν κάτι εκεί.

-Να κάνουμε μια βόλτα στο κέντρο και σιγά-σιγά βλέπουμε, είπε ο Νίκος.

Ύστερα έδωσε το φάκελο με τα εισιτήρια και το σημείωμα στον Ανδρέα.

-Διάβασε με προσοχή το σημείωμα, του είπε και δώσε μου το πίσω. Δεν θα το έχεις μαζί σου. Δώσε το και στη Λήδα ώστε αν κάτι σου διαφύγει να το θυμάται εκείνη.

Ο Ανδρέας πήρε το σημείωμα και προσπαθούσε να το διαβάσει στο λιγιστό φως που έμπαινε από τις κολώνες του δρόμου, η Λήδα έσκυψε πάνω του για να διαβάσει κι εκείνη.

Δέκα λεπτά πριν φτάσουν στο σταθμό ο Βαγγέλης έβαλε το ταξίμετρο να γράφει.

Ύστερα έκανε μια βόλτα γύρω από το σταθμό και άφησε στην γωνία Ηλείου το Νίκο.

-Περιμένω νέα πως φτάσατε καλά, τους είπε και σφίγγοντάς τους τα χέρια κατέβηκε.

Ο Βαγγέλης έκανε ένα ακόμη γύρο και σταμάτησε μπροστά στο σταθμό. Κατέβασε τις βαλίτσες από το πορτμπαγκάζ και ο Ανδρέας του έδωσε ένα χαρτονόμισμα. Ο Βαγγέλης του έδωσε μερικά κέρματα πίσω. Όλα αυτά ενώ στεκόντουσαν έξω από το αυτοκίνητο για να τους βλέπουν.

Ύστερα ξεκίνησε και έστριψε στην Ηπείρου, μια γωνία πιο πάνω περίμενε ο Νίκος. Ο Βαγγέλης σταμάτησε και ο Νίκος μπήκε μέσα.

-Ας ελπίσουμε ότι θα πάνε όλα καλά, είπε.

-Θα πάνε, απάντησε ο Βαγγέλης εμφαστικά, προσπαθώντας να κρύψει την ανησυχία του.

Ο Ανδρέας και η Λήδα με τις βαλίτσες τους μπήκαν στο σταθμό και πλησίασαν τον πρώτο υπάλληλο που είδαν.

Ο Ανδρέας του έδειξε το εισιτήριο χαμογελώντας.

-Στο πέμπτο βαγόνι, όπως θα βγείτε στην πλατφόρμα δεξιά, του είπε ο υπάλληλος.

Ο Ανδρέας του χαμογέλασε αμήχανε και του είπε:

-Ινγκλις πλιζ.

-Α, Ινγκλις, είπε ο υπάλληλος και συνέχισε, βαγκόν νούμερο φάιβ ατ δε ράιτ ον δε πλατφόρμ.

-Θενκ γιου, απάντησε ο Ανδρέας και προχώρησαν.

Στην πλατφόρμα υπήρχε πολύς κόσμος, η αναχώρηση ήταν σε είκοσι λεπτά. Προχώρησαν γρήγορα μέχρι το βαγόνι πέντε και μπήκαν μέσα.

Ο ελεγκτής ήταν στην πόρτα και τους ζήτησε τα εισιτήρια. Ο Ανδρέας τα κρατούσε στο χέρι και ο ελεγκτής τους οδήγησε στις θέσεις τους.

Ήταν ένα διαμέρισμα τεσσάρων θέσεων και μέσα καθόταν ήδη ένας άνδρας. Ο Ανδρέας χαιρέτισε μπαίνοντας με ένα νεύμα του κεφαλιού. Ο άλλος το ανταπέδωσε χαμογελώντας.

Η τέταρτη θέση ήταν άδεια.

Όταν απομακρύνθηκε ο ελεγκτής και έμειναν μόνοι ο άνδρας μίλησε Αγγλικά.

-Είστε Άγγλος, ρώτησε τον Ανδρέα.

-Μάλιστα, απάντησε ο Ανδρέας επίσης στα Αγγλικά, σεείς;

-Κι εγώ, απάντησε ο άνδρας, λέγομαι Paul και ζω στο Newcastle.

-Τι σύμπτωση, είπε ο Ανδρέας, κι εγώ Paul λέγομαι, από εδώ η φίλη μου Mary.

-Χάρηκα, είπε ο άνδρας κι έγνεψε χαμογελώντας.

Αυτή ήταν η πρώτη αναγνώριση, ήταν ο άνθρωπος που θα τους συνόδευε.

Η οδηγία που είχε ο Ανδρέας ήταν να περιμένει ένα δεύτερο στοιχείο αναγνώρισης. Στην πρώτη επαφή ο Ανδρέας θα έδινε λάθος συνθηματικό ώστε αν ο σύνδεσμος είχε εντοπιστεί και συλληφθεί, ο όποιος αντικαταστάτης να μην τους αναγνώριζε.

Το τραίνο, ξεκίνησε και εκείνοι έμειναν σιωπηλοί ο άνδρας άνοιξε ένα βιβλίο και άρχισε να διαβάζει, ενώ ο Ανδρέας έγειρε πάνω στη Λήδα που έκανε πως κοιμόταν και έκλεισε τα μάτια του.

Η οδηγία που είχε πάρει ήταν να αποκαλυφθεί μετά την πρώτη στάση του τραίνου στη Λαμία. Αν υπήρχε πρόβλημα ως τότε θα έπρεπε να εκδηλωθεί.

Ευτυχώς δεν υπήρξε κανένα απρόοπτο και αφού πέρασαν από το σταθμό της Λαμίας ο Ανδρέας είπε στον άνδρα.

-Μήπως έχετε συγγενείς στο Σέφιλντ;

Ο άλλος έδειξε αμέσως ανακουφισμένος

-Όχι, απάντησε, όμως η γιαγιά μου είχε καταγωγή από εκεί.

Η επαφή είχε επιβεβαιωθεί.

Ο Paul σηκώθηκε έπιασε τη βαλίτσα του, την άνοιξε και έβγαλε από μέσα μερικά έντυπα και δυο μπουκαλάκια ούζο. Τα έδωσε στον Ανδρέα και αυτός τα έβαλε στη δική του βαλίτσα. Του έδωσε ένα βιβλίο και ο Ανδρέας το άνοιξε σε μια σελίδα κάπου στη μέση και έκανε πως διάβαζε.

Λίγο αργότερα πέρασε ο έλεγχος των εισιτηρίων.

-Τα εισιτήριά σας, είπε ο ελεγκτής, βάζοντας το κεφάλι του μέσα στο κουπέ.

Ο Paul, του χαμογέλασε και ρώτησε:

-Τίκετς;

-Γιες τικετς, είπε ο ελεγκτής.

Έβγαλαν τα εισιτήρια και ο ελεγκτής ρώτησε δείχνοντας την κενή θέση.

-Δερ, χου ιζ;

-No ουάν, απάντησε ο Paul.

Ο ελεγκτής κούνησε το κεφάλι του και απομακρύνθηκε.

Η κενή θέση ήταν κρατημένη και πληρωμένη από το Μανώλη ώστε να μην υπάρχει άλλος μέσα στο κουπέ.

Το ταξίδι συνεχίστηκε ήρεμα μέχρι τη Λάρισα. Φεύγοντας από εκεί προς Θεσσαλονίκη αντιλήφθηκαν μια αναστάτωση. Άνθρωποι κινούνταν στο διάδρομο του βαγονιού και ακούγονταν ομιλίες. Δεν άργησαν να δούνε το πρόσωπο αυτού που μιλούσε στην είσοδο του κουπέ.

-Διαβατήρια παρακαλώ, είπε με αδιαμφισβήτητο ύφος αστυνομικού το πρόσωπο.

Ο Paul ανέλαβε ξανά.

-Πάσπορτ; Ρώτησε.

-Γιες πάσπορτ πλιζ, είπε το πρόσωπο.

Έβγαλαν τα διαβατήρια και τα έδειξαν.

Το πρόσωπο τα πήρε, τα ξεφύλλισε σελίδα-σελίδα και κοίταξε προσεκτικά τις φωτογραφίες.

-Τουριστς, ρώτησε

-Γουέρκ εντ τουρισμ, απάντησε ο Paul, γουι γουερκ φορ μπι-πι πετρολς. Αϊ εμ ινσπέκτορ, χι ιζ μάι ασσίσαντ εντ σι ις μάι σέκρετερ.

Ο Paul είχε αφήσει ανοικτό το πορτοφόλι του όταν έβγαλε το διαβατήριο και η κάρτα μέλος της BP ήταν εμφανής. Το πρόσωπο έριξε μια ματιά στο ανοικτό πορτοφόλι και την πρόσεξε.

Η Λήδα, έκανε πως είχε ναυτία.

Ο Paul συνέχισε:

-Σι χεζ πρόμπλεμ, σι σικ.

Το πρόσωπο έσκυψε και κοίταξε προσεκτικά τη Λήδα, έριξε μια ακόμη ματιά στη φωτογραφία και απομακρύνθηκε αφού τους επέστρεψε τα διαβατήρια.

Στο σταθμό της Κατερίνης, ο Ανδρέας είδε από το παράθυρο το πρόσωπο μαζί με άλλους δυο να σέρνουν έναν μεσήλικα στην πλατφόρμα.

-Δεν ήταν για εμάς, είπε στη Λήδα, άλλον γύρευαν.

Όταν έφτασαν στα σύνορα δεν είχε ακόμα ξημερώσει.

Το τραίνο σταμάτησε και μπήκαν μέσα οι τελωνιακοί.

Στο κουπέ τους μπήκαν δυο, ο ένας ζήτησε τα διαβατήρια ενώ ο άλλος παρατηρούσε επισταμένα τα πρόσωπα με ύφος ανακριτή.

-Ξένοι είναι, είπε ο πρώτος που κρατούσε τα διαβατήρια.

-Καλά, απάντησε ο άλλος, δώστα εδώ και άνοιξε τις βαλίτσες τους.

-Μπάγκαζ, είπε ο πρώτος και ο Ανδρέας με τον Paul σηκώθηκαν και κατέβασαν τις βαλίτσες τους από το ράφι.

Τις άνοιξαν και ο τελωνιακός άρχισε να ανακατεύει το περιεχόμενο. Έπιασε τα έντυπα και τα έδειξε στον άλλον, εκείνος τους έριξε μια ματιά και του τα έδωσε πίσω.

-Τούριστς, ρώτησε ο καχύποπτος.

-Μπιζνες, απάντησε ο Paul.

-Μμμ, είπε στα ελληνικά ο καχύποπτος μονολογώντας, γιατί τέτοια εποχή τουρίστες δεν λείει.

Ξεφύλλισε το διαβατήριο του Ανδρέας και αφού γύρισε εμπρός πίσω τις σελίδες κάμποσες φορές ρώτησε:

-Γουεν γιου εντερ γκρις;

-Του γουίκς εγούου, απάντησε ο Ανδρέας

-Φρομ γουερ γιου εντερ, ξαναρώτησε ο καχύποπος.

-Φρομ Πάτρας, φρομ Ίταλι, απάντησε ο Ανδρέας ψύχραιμα.

Ο καχύποπος πήρε το διαβατήριο του Paul, το ξεφύλλισε και τον ρώτησε.

-Γουερ γιου στεί ιν Άθενς.

-Ετ δη οτέλ Πάρθενον, απάντησε ο Paul.

-Φερστ τάιμ ιν γκρις, ξαναρώτησε εκείνος;

-Νο, δις ις μάι θερντ τάιμ, απάντησε χαμογελώντας ο Paul.

Ο καχύποπος επέμεινε.

-Γουερ γιου λιβ ιν Ινγκλαντ;

-Ατ Newcastle, απάντησε ο Paul.

Ο καχύποπος διάβασε προσεκτικά το διαβατήριο.

Η σειρά της Λήδας είχε έρθει.

-Αρ γιού φρομ Νοργουεϊ, ρώτησε ο καχύποπος;

Η Λήδα έγενεψε καταφατικά.

-Φερστ τάιμ ιν γκρις, ρώτησε και πάλι ενώ ήταν φανερό ότι την κοίταξε πονηρά.

Η Λήδα το πρόσεξε και του χάρισε το καλύτερο χαμόγελό της.

-Γιές σερ, του απάντησε με χαδιάρικη φωνή, φέρστ τάιμ, ελπίζοντας να μην χρειαστεί να μιλήσει περισσότερο.

Ο καχύποπτος έδειξε να του αρέσει το σερ και χαμογέλασε.

Ύστερα τους έδωσε πίσω τα διαβατήρια και είπε στον συνάδελφό του:

-Πάμε παρακάτω.

Απομακρύνθηκαν και ο Ανδρέας άλλαξε ένα βλέμμα ανακούφισης με τον Paul. Η Λήδα άφησε ένα αναστεναγμό ανακούφισης.

Η παραμονή στα σύνορα για τον έλεγχο κράτησε παραπάνω από μια ώρα, ύστερα το τραίνο σιγά-σιγά ξεκίνησε.

Το γιουγκοσλάβικο τελωνείο δεν τους κράτησε πάνω από τριάντα λεπτά. Ίσα-ίσα που τους σφράγισαν τα διαβατήρια και τους άφησαν να φύγουν.

Η ανακούφισή τους δεν κρυβόταν. Ο Ανδρέας αγκάλιασε τη Λήδα και τη φίλησε, ύστερα και η δυο μαζί αγκάλιασαν τον Paul.

-Τα καταφέραμε, τα καταφέραμε, έλεγαν και ξανάλεγαν χαμογελώντας.

Τότε ο Paul άνοιξε τη βαλίτσα του και έβγαλε τα μπουκαλάκια με το ούζο. Τα άνοιξαν και τσούγκρισαν, ύστερα τα ρούφηξαν μονοκοπανιά.

Το ξημέρωμα που ακολούθησε ήταν κάτι παραπάνω από μια καινούργια ημέρα. Έγειραν και κοιμήθηκαν.

Εύπνησαν όταν το τραίνο έφτασε στο Βελιγράδι.

-Πάω για καφέδες, είπε ο Paul και σηκώθηκε.

Λίγα λεπτά αργότερα επέστρεψε με τρία μεγάλα φλιτζάνια που άχνιζαν. Τους έδωσε από ένα χαμογελώντας.

Ο Ανδρέας ρούφηξε μια γουλιά και άναψε ένα τσιγάρο.

-Είσαι στ' αλήθεια υπάλληλος της BP, ρώτησε τον Paul.

-Ναι, απάντησε εκείνος, εργάζομαι σε ένα γραφείο της εταιρείας στη πόλη μου.

-Αναρωτιέμαι πως έχεις μπει σ' αυτή την ιστορία, ρώτησε ο Ανδρέας.

-Είναι μεγάλη ιστορία φίλε μου, απάντησε ο Paul. Δεν είναι σωστό να μιλάμε για τις διασυνδέσεις μας, όμως τώρα εσείς μάλλον δεν θα επιστρέψετε μέχρι να τελειώσουν τα προβλήματα εκεί κάτω οπότε μπορώ να σας πω μερικά πράγματα.

-Όπως το λες είναι, απάντησε ο Ανδρέας, δεν θέλω να σε φέρω σε δύσκολη θέση.

-Εντάξει, είπε ο Paul, θα πω μόνο τα απαραίτητα. Σίγουρα γνωρίζετε τον Μανώλη, έτσι δεν είναι;

-Όχι, απάντησε ο Ανδρέας, δεν τον γνωρίζουμε.

-Κατάλαβα, απάντησε ο Paul, πολύ σφιχτό δίκτυο. Λοιπόν, ο Μανώλης είναι σύνδεσμος με κάποιους οργανωμένους συμπατριώτες σας στο Λονδίνο. Εγώ έχω μια επαφή μαζί τους. Μου ζήτησαν να κάνω αυτό το ταξίδι για εσάς. Έτσι πήρα μερικές ημέρες άδεια από τη δουλειά μου και ήρθα.

-Κατάλαβα, είπε ο Ανδρέας, σ' ευχαριστούμε για μια ακόμη φορά.

-Κοίταξε, του είπε ο Paul, πιστεύω πως ο αγώνας σας είναι δίκαιος και αφού μπορούσα να βοηθήσω το έκανα.

Αυτό είναι όλο. Άλλωστε δεν είμαι ο μόνος. Απλά καθένας μπορεί να κάνει κάτι τέτοιο μόνο μια φορά προκειμένου να μην δημιουργήσει υποψίες, καταλαβαίνεις.

-Οπωσδήποτε, απάντησε ο Ανδρέας.

-Και τώρα θα γυρίσεις στο Λονδίνο, ρώτησε η Λήδα.

-Ναι, απάντησε ο Paul, θα πετάξω από Μόναχο, έχω ήδη κλείσει το εισιτήριο.

-Να είσαι καλά, κι εσύ και ο Μανώλης, όποιος κι αν είναι, είτε ο Ανδρέας.

-Να ξέρετε πως ο Μανώλης είναι πολύτιμος για τον αγώνα σας, είπε ο Paul, είναι ιδιαίτερος άνθρωπος.

Το τραίνο συνέχισε το ταξίδι προς την Αυστρία.

Στα σύνορα της Αυστρίας ο έλεγχος ήταν πολύ πρόχειρος. Μια ματιά στα διαβατήρια και τίποτα περισσότερο. Οι υπάλληλοι δούλευαν βαριεστημένα σαν να έκαναν αγγαρεία. Δεν έδωσαν καμιά προσοχή στα πλαστά διαβατήρια του Ανδρέα και της Λήδας.

Όταν το τραίνο ξεκίνησε με προορισμό τη Γερμανία ο Paul τους είπε:

-Εδώ περάσαμε εύκολα, όμως στη Γερμανία μπορεί να έχουμε πρόβλημα. Αυτό τουλάχιστον έλεγαν οι οδηγίες που μου έδωσαν, γι αυτό να είσαστε προετοιμασμένοι. Αν τυχόν εντοπίσουν τα διαβατήρια θα σας συλλάβουν. Σε αυτή την περίπτωση το πρώτο πράγμα που θα κάνετε είναι να ζητήσετε πολιτικό άσυλο. Δεν θα ζητήσετε υποστήριξη από την Ελληνική πρεσβεία αλλά θα ζητήσετε να καλέσουν αυτό το τηλέφωνο.

Έβγαλε από το πορτοφόλι του ένα χαρτί με ένα όνομα και ένα τηλέφωνο.

-Είναι Γερμανός δικηγόρος, συνέχισε, που συνεργάζεται με τους δικούς σας έξω και θα αναλάβει να σας τακτοποιήσει.

-Κι εσύ; ρώτησε ο Ανδρέας

-Εγώ θα κάνω πως δεν σας γνωρίζω και ελπίζω να μην έχουμε περισσότερα προβλήματα.

-Κατάλαβα, είπε ο Ανδρέας, ας ελπίσουμε πως δεν θα μας εντοπίσουν.

Οι επόμενες ώρες μέχρι τα Γερμανικά σύνορα έμοιαζαν αιώνες. Όταν το τραίνο έκοψε ταχύτητα που σήμαινε ότι έφτασαν ο Ανδρέας είπε στον Paul:

-Καλού κακού ας αποχαιρετιστούμε και ας ελπίσουμε ότι θα αποδειχτεί υπερβολικό.

Ο Paul έγνεψε καταφατικά και σηκώθηκε. Ο Ανδρέας και η Λήδα σηκώθηκαν κι εκείνοι. Αγκαλιάστηκαν και φιλήθηκαν. Ύστερα κάθισαν στις θέσεις τους και περίμεναν.

Δεν άργησε να ανοίξει η πόρτα και να μπουν στο βαγό-νι οι ελεγκτές. Τους ζήτησαν διαβατήρια και δεν πρόσεξαν κάτι ιδιαίτερο στα καλοφτιαγμένα διαβατήρια του Ανδρέα και της Λήδας. Τους έδωσαν πίσω τα διαβατήρια και ετοιμάστηκαν να φύγουν όταν ο ένας από τους δυο γύρισε χαμογελώντας και είπε κάτι στην Λήδα σε μια γλώσσα που τους ήταν άγνωστη.

Νορβηγικά! Ατυχία!

Ο Γερμανός ήξερε Νορβηγικά και θέλησε να πει κάτι χαριτολογώντας στην υποτιθέμενη Νορβηγίδα, τη Λήδα. Ίσως τα μόνα Νορβηγικά που είχε μάθει.

Αυτό ήταν. Η Λήδα έμεινε άφωνη και τότε όλα τελείωσαν. Τους κατέβασαν από το τραίνο και κατέληξαν στο κρατητήριο του συνοριακού σταθμού.

Ευτυχώς για τον Paul, δεν υπήρξε πρόβλημα και τους αποχαιρέτισε με ένα κλείσιμο του ματιού.

Ύστερα από αρκετές ώρες ο Γερμανός δικηγόρος, ο her Fuchs έφθανε στο σταθμό και τους καθησύχαζε λέγοντάς τους πως όλα θα πάνε καλά. Με τη βοήθειά του συμπλήρωσαν τα απαραίτητα έγγραφα και πήραν προσωρινή άδεια παραμονής.

Τις επόμενες ημέρες τις πέρασαν στο σπίτι του her Fuchs. Ήταν μια άνετη μονοκατοικία σε ένα προάστιο του Μονάχου. Το φιλικό περιβάλλον και η φιλόξενη σύζυγος του her Fuchs, η Petra ήταν μια όαση για τον Ανδρέα και τη Λήδα. Χαλάρωσαν και περίμεναν.

Η διαδικασία παροχής ασύλου ολοκληρώθηκε και τα ταξιδιωτικά έγγραφα ετοιμάστηκαν. Ο her Fuchs τα παρέλαβε και τους τα παρέδωσε μαζί με δυο αεροπορικά εισιτήρια για Λονδίνο.

-Καλό ταξίδι, τους ευχήθηκε. Τους έχω ήδη τηλεφωνήσει θα σας περιμένουν στο αεροδρόμιο.

Τον ευχαρίστησαν και την επόμενη το πρωί πετούσαν για Λονδίνο.

Έτσι κι έγινε. Στην αίθουσα αφίξεων είδαν ένα χέρι με ένα χαρτί που έγραφε στα Ελληνικά τα ονόματά τους.

Ήταν ο Παύλος. Η ψυχή της οργάνωσης στην Αγγλία.

Τον πλησίασαν και εκείνος τους είπε:

-Καλώς ορίσατε. Τελείωσαν τα βάσανά σας. Ελάτε.

Πήγαν μαζί του και έμειναν εκεί μέχρι το τέλος.

Είχαν περάσει τέσσερα χρόνια από τότε που ο Ανδρέας και η Λήδα διέφυγαν και η συνάντηση εκείνων που είχαν πάρει μέρος στο εγχείρημα είχε κανονιστεί στο καφενείο της Τιμολέοντος.

Όλα αυτά τα χρόνια, με το φόβο μιας επανόδου των στρατιωτικών και την επιφύλαξη των προθέσεων αλλά και των δυνατοτήτων των κυβερνήσεων που ακολούθησαν να ελέγξουν την κρατική μηχανή, όσοι είχαν μυστικούς ρόλους είχαν μείνει στο παρασκήνιο.

Ο Νίκος ήταν εκείνος που είχε παίξει το δύσκολο ρόλο του ανθρώπου μέσα στο στρατόπεδο του εχθρού. Ήταν τυχερός που δεν τον εντόπισαν. Παρέμεινε στη σκιά.

Ο Βαγγέλης και οι δυο Μανώληδες επίσης παρέμειναν αφανείς. Μόνο ο Τάσος που πέρασε τα πάνδεινα δεν ήταν πια κρυφός.

Έτσι εκείνο το απόγευμα ξανασυστήθηκαν.

Ο Ανδρέας και η Λήδα, ήταν ο Κωστής και η Κατερίνα που ξαναγύρισαν και εντάχθηκαν ενεργά στο χώρο που πίστευαν. Μάλιστα ο Κωστής έγινε και υποψήφιος βουλευτής που φυσικά δεν εκλέχτηκε καθώς ο χώρος δεν εξέλεξε ποτέ βουλευτή.

Ο Μανώλης ο Κρητικός ήταν ο Μανώλης ο νεαρός δικηγόρος που κράτησε κι αυτός την ανωνυμία του.

Το ίδιο κι ο Μανώλης ο κουρέας που ήταν υπαξιωματικός του Ναυτικού. Ήταν κι αυτός από εκείνους που έπαιζαν κορώνα-γράμματα την ύπαρξή τους όλα αυτά τα χρόνια.

Ο Βαγγέλης, ήταν ο Βαγγέλης ο ταξιτζής που ήταν ξάδελφος της Ελένης. Όταν τον είχαν πλησιάσει για να τους δίνει πληροφορίες είχε προσποιηθεί το χαζό και τον είχαν πιστέψει.

Τους είχε πει πως θα συνεργαζόταν μετά χαράς και ύστερα τους ρώτησε ποιος θα είναι ο μυστικός αριθμός του, όπως του Τζέιμς Μποντ και αν θα έχει άδεια να σκοτώνει όπως εκείνος. Έτσι τον άφησαν ήσυχο.

Ο Τάσος ήρθε μαζί με τον Κώστα, τον γερόλυκο της παρέας.

Οι δυο που την είχαν πληρώσει ακριβά.

Ο Κώστας είχε πιαστεί δυο βδομάδες μετά τον Τάσο. Κανένας τους δεν μίλησε, έτσι πολλοί άλλοι ανάμεσά τους κι ο Νίκος γλίτωσαν.

Σφίξανε τα χέρια, αγκαλιάστηκαν, φιλήθηκαν, δάκρυσαν, θυμήθηκαν τα παλιά και εκμυστηρεύτηκαν στους υπόλοιπους λεπτομέρειες που μόνο εκείνοι γνώριζαν ολοκληρώνοντας τις κοινές τους ιστορίες. Τώρα είχαν καταταγεί σε διαφορετικά στρατόπεδα, καθένας με τις εμμονές του στις λεπτομέρειες για την επίτευξη του κοινού για όλους στόχου. Χώρισαν σαν φίλοι, όλοι μαχητές στον ίδιο αγώνα για μια καλύτερη και δικαιότερη κοινωνία.

Κανένας δεν εξαργύρωσε τους αγώνες του, αυτό ακριβώς ήταν εκείνο που τους έκανε να μοιάζουν, να ανήκουν στην ίδια σπάνια ράτσα.

Ο Μανώλης, ο Κρητικός όπως τον ήξεραν, ήταν ήδη πτυχιούχος της Νομικής και είχε ξεμπερδέψει με τις στρατιωτικές του υποχρεώσεις, έτσι μπορούσε να έχει διαβατήριο και να ταξιδεύει χωρίς πρόβλημα στο εξωτερικό.

Ο Παύλος, ο παιδικός του φίλος, ζούσε μόνιμα στο Λονδίνο και είχε επαφές με έλληνες που ζούσαν στο Ηνωμένο Βασίλειο αλλά και με Άγγλους που ήθελαν να βοηθήσουν στην Ελληνική υπόθεση. Αυτή η ομάδα διατηρούσε επαφές και με άλλους Έλληνες σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες που είχαν τον ίδιο σκοπό. Αυτό το δίκτυο, αν και δεν είχε περιθώρια για σοβαρές δράσεις, υπήρχαν περιπτώσεις που έπαιξε καταλυτικό ρόλο.

Ο Μανώλης διατηρούσε στενή επαφή με τον Παύλο εξυπηρετώντας καταστάσεις που δύσκολα θα έβρισκαν λύσεις χωρίς αυτή τη συνεργασία.

Στους υπόλοιπους της ομάδας ήταν γνωστός ως ο «τουρίστας».

Από την άλλη πλευρά, ο μόνος που γνώριζε την ύπαρξη του Παύλου και των δραστηριοτήτων του ήταν ο άλλος Μανώλης, ο κουρέας, ο έμπιστος και στενός συνεργάτης του.

Εκτός από την μεταφορά έντυπου υλικού που τυπωνόταν στο εξωτερικό αλλά και ενημερωτικού υλικού για τις δραστηριότητες των ομάδων εκτός των συνόρων, ο Μανώλης είχε τη δυνατότητα να εξασφαλίζει προσωρινά καταλύματα για τους φυγάδες στο εξωτερικό καθώς και ταξιδιωτικά έγγραφα και «συνοδούς» όπως στην περίπτωση του Ανδρέα και της Λήδας.

Παρά το ότι τόσο στην ομάδα της Αγγλίας όσο και σε άλλες ομάδες, όπως αυτή της Ιταλίας και της Γαλλίας, είχαν διεισδύσει κατά καιρούς άτομα της ΚΥΠ, η ταυτότητα του Μανώλη δεν είχε αποκαλυφθεί.

Ο Παύλος έπαιξε το παιχνίδι του ανυποψίαστου που δίνει απερίσκεπτα στοιχεία, όμως οι πληροφορίες που έδινε ήταν παραπλανητικές και οι αναζητήσεις κατέληγαν σε αδιέξοδο καθώς τα υποτιθέμενα άτομα, δηλαδή οι σύνδεσμοι, ήταν ήδη γνωστά και είχαν ήδη διαφύγει.

Ήταν λίγο μετά τις προσφυγές κατά των διορισμένων διοικήσεων των φοιτητικών συλλόγων όταν ξεκίνησε ένα κύμα συλλήψεων όσων είχαν υπογράψει τις προσφυγές.

Για τους περισσότερους οι συνέπειες ήταν διακοπή αναβολής στράτευσης λόγω σπουδών και άμεση κατάταξη στο στρατό με ότι αυτό σήμαινε για όσους εθεωρούντο αντιδραστικοί. Δηλαδή, ιδιαίτερα σκληρή μεταχείριση και μετάθεση στα σύνορα.

Για κάποιους άλλους, όπως ο Γιάννης, που είχαν πρωτοστατήσει στα γεγονότα οι συνέπειες ήταν περισσότερο επώδυνες. Ο Γιάννης πρόλαβε και κρύφτηκε όμως η έξοδος του από τη χώρα ήταν επιβεβλημένη και έπρεπε να γίνει το συντομότερο. Είχε ήδη κηρυχτεί ανυπότακτος καθώς δεν παρουσιάστηκε να υπηρετήσει μετά τη διακοπή αναβολής στράτευσης που του είχε αποσταλεί.

Το τραίνο είχε ήδη χρησιμοποιηθεί αρκετές φορές και οι έλεγχοι είχαν ενταθεί, έτσι έπρεπε να βρεθεί άλλος τρόπος.

Οι εναλλακτικές ήταν ελάχιστες, στα αεροδρόμια και στα λιμάνια εξόδου οι έλεγχοι ήταν εξονυχιστικοί.

Ο Μανώλης ήθελε να ζητήσει τη βοήθεια του Παύλου όμως η επικοινωνία με το τηλέφωνο δεν ήταν ασφαλής για

τα όσα έπρεπε να συνεννοηθούν. Έτσι έβγαλε εισιτήριο με την Ολυμπιακή και πέταξε στο Λονδίνο, δήθεν για τουρισμό.

Έκλεισε ξενοδοχείο στο κέντρο της πόλης. Απέφευγαν τα συνοικιακά ξενοδοχεία, ιδιαίτερα εκείνα που βρίσκονταν στην περιοχή που ζούσαν Έλληνες, για λόγους ασφαλείας.

Αφού τακτοποιήθηκε επικοινωνήσε με τον Παύλο. Μίλησε αγγλικά και του ζήτησε μια παραγγελία καφέδων. Αυτό ήταν το συνθηματικό τους. Ο Παύλος ασχολιόταν με το εμπόριο καφέδων και προμήθευε καταστήματα και καφετέριες.

Συνεννοήθηκαν και κανόνισαν την συνάντηση.

Το ραντεβού τους ήταν στο Βρετανικό Μουσείο. Συναντήθηκαν στην καφετέρια όπου κάθισαν στο ίδιο τραπέζι και έπιασαν την κουβέντα σαν άγνωστοι που συναντήθηκαν τυχαία και μίλησαν επειδή κατάλαβαν πως ήταν και οι δυο Έλληνες και ο Μανώλης του περιέγραψε την κατάσταση.

-Πόσες μέρες θα μείνεις, ρώτησε ο Παύλος.

-Τέσσερις, απάντησε ο Μανώλης.

-Θα δω τι μπορώ να κάνω και ελπίζω πριν φύγεις να έχω κάτι, είπε ο Παύλος και συνέχισε. Θα σου αφήσω μήνυμα στο ξενοδοχείο πως τηλεφωνώ από το Kingston University και θέλω να επικοινωνήσεις. Θα καταλάβεις πως το ραντεβού μας θα είναι την επόμενη στις δώδεκα εδώ.

-Σύμφωνοι, απάντησε ο Μανώλης και χώρισαν.

Ύστερα από δυο μέρες, την παραμονή της αναχώρησής του, το μήνυμα του Παύλου έφτασε. Την επόμενη συναντήθηκαν όπως είχε κανονιστεί.

Περιηγήθηκαν χωριστά στις αίθουσες του Μουσείου κατέληξαν στην καφετέρια. Αφού είπαν διάφορα άσχετα και χασκογέλασαν αρκετά για να σιγουρευτούν ότι δεν τους παρακολουθούσαν ο Παύλος άφησε στην άδεια καρέκλα δίπλα του ένα φάκελο που είχε φέρει μαζί του..

-Κάτι κανόνισα, του είπε, λεπτομέρειες θα βρεις μέσα εδώ. Θα χρειαστεί να γίνουν κάποια πράγματα με μεγάλη ακρίβεια, ελπίζω να πάνε όλα καλά. Δεν το έχουμε ξαναδοκιμάσει και ομολογώ πως έχει μεγάλο ρίσκο, όμως δεν έχω κάτι καλύτερο. Αξιολόγησέ το και αν το βρεις επικίνδυνο ακύρωσέ το. Μόνο ενημέρωσέ με, ένα τηλεφώνημα στο άσχετο και θα καταλάβω. Ξέρεις τώρα.

-Έγινε, απάντησε ο Μανώλης, αύριο φεύγω. Θα τα ξαναπούμε στο τηλέφωνο σε μια δυο μέρες. Ευχαριστώ φίλε μου.

Ο Παύλος σηκώθηκε, χαιρέτισε με χειραψία τον Μανώλη και έφυγε αφήνοντας το φάκελο στην καρέκλα. Ο Μανώλης πήρε το φάκελο και αφού πέρασαν μερικά λεπτά σηκώθηκε και επέστρεψε στο ξενοδοχείο του. Άνοιξε το φάκελο και διάβασε προσεκτικά ότι υπήρχε μέσα σ' αυτόν.

Ζάρωσε τα φρύδια του και κατάλαβε τι εννοούσε ο Παύλος όταν έλεγε πως υπήρχε μεγάλο ρίσκο. Το σκέφτηκε για αρκετή ώρα και κατέληξε πως θα έπρεπε να το επιχειρήσουν αφού προηγουμένως ενημέρωνε τον Γιάννη για την κατάσταση.

Ύστερα πήρε το σημειωματάριό του και έγραψε με κωδικοποιημένο τρόπο τις πληροφορίες. Στη συνέχεια κατέστρεψε το φάκελο και πέταξε τα χαρτιά στην τουαλέτα.

Την επομένη πήρε το αεροπλάνο και επέστρεψε στην Αθήνα.

Ο Γιάννης κρυβόταν σε ένα ημιυπόγειο στην Επτανήσου πάνω από την πλατεία Κολιάτσου. Ήταν μια αποθήκη σε ένα παλιό τριώροφο κτίσμα με ανεξάρτητη είσοδο που είχε κληρονομήσει ένας συμφοιτητής του και το είχε διαθέσει για τέτοιες περιπτώσεις.

Ο Μανώλης πήρε ένα ταξί και έδωσε τη διεύθυνση της πολυκατοικίας με τις δυο εισόδους, εκεί λίγο πάνω από την Αχαρνών στην Αγίου Μελετίου. Αυτή την πολυκατοικία την είχε χρησιμοποιήσει αρκετές φορές για να αποφύγει τυχόν παρακολούθηση. Ήταν ένα μεγάλο κτήριο που καταλάμβανε όλο σχεδόν το πλάτος του οικοπέδου ανάμεσα σε δυο δρόμους και είχε δυο εισόδους, μια σε κάθε δρόμο.

Όταν το ταξί έφτασε εμπρός στην πολυκατοικία ο Μανώλης πλήρωσε τον ταξιτζή και του είπε:

-Αν μπορείς περίμενέ με μερικά λεπτά. Αν δεν είναι επάνω το κορίτσι θα κατέβω να σε ξαναπάρω να με γυρίσεις πίσω.

-Έγινε, πέντε λεπτά φτάνουν, του ρώτησε ο ταξιτζής.

-Και περισσεύουν απάντησε ο Μανώλης και βγήκε.

Μπήκε στην πολυκατοικία πήρε το ασανσέρ και ανέβηκε στον τρίτο όροφο. Μόλις βγήκε από το ασανσέρ κατέβηκε τρέχοντας από τις σκάλες και βγήκε από την άλλη είσοδο. Περπάτησε γρήγορα δυο τετράγωνα μέχρι την

Αχαρνών και σταμάτησε το πρώτο ταξί που πέρασε, μή-
κε είπε.

-Πλατεία Κολιάτσου.

Σε λίγα λεπτά είχε φτάσει, πλήρωσε και περπάτησε μέ-
χρι το σπίτι που κρυβόταν ο Γιάννης. Έλεγε προσεκτικά
γύρο του και χτύπησε συνθηματικά την πόρτα όπως είχε
συμφωνήσει με τον σύνδεσμο.

Ο Γιάννης άνοιξε και ο Μανώλης πέρασε μέσα. Προ-
χώρησαν στη κουζίνα που ήταν στο πίσω μέρος και ο
Γιάννης άναψε το φως. Η ενδιάμεση πόρτα ήταν ξύλινη
και έτσι απ' έξω το διαμέρισμα φαινόταν εντελώς σκοτει-
νό.

Ο Μανώλης κάθισε και είπε:

-Γεια σου Γιάννη, εγώ είμαι ο Μανώλης.

-Γεια σου Μανώλη, είπε ο Γιάννης, σε περίμενα.

-Λοιπόν, είπε ο Μανώλης, έχουμε ένα σχέδιο που θα
πρέπει να το δεις και να συμφωνήσεις καθώς δεν το έχου-
με ξανακάνει και μπορεί να μην πάει καλά.

Ο Γιάννης είχε βάλει το μπρίκι και έφτιαχνε τους κα-
φέδες.

-Σ' ακούω, του απάντησε.

Ο Μανώλης πήρε μια βαθιά ανάσα.

-Το πρόβλημα είναι, είπε, πως οι έλεγχοι στα τραίνα
έχουν ενταθεί και το αεροδρόμιο δεν το συζητάμε.

-Μας απέμεινε η θάλασσα, είπε ο Γιάννης.

-Ούτε αυτό δεν είναι καλό, απάντησε ο Μανώλης. Ο
Πειραιάς δεν βγάζει πουθενά και η Πάτρα έχει σφίξει.
Μια προσπάθεια που έγινε με ένα κότερο δεν κατέληξε

καλά. Δυστυχώς τους σταμάτησε το λιμενικό και πιάστηκαν. Η θάλασσα παραμένει μια επιλογή όμως υπάρχει κάτι που φαίνεται καλύτερο.

-Τι άλλο υπάρχει, ρώτησε ο Γιάννης.

-Στη Ρόδο προσγειώνονται τσάρτερ με τουρίστες από τη Σουηδία, είπε ο Μανώλης, εκεί ο έλεγχος είναι σχεδόν ανύπαρκτος. Αυτοί έρχονται για μια βδομάδα και φεύγουν όλοι μαζί με το ίδιο αεροπλάνο. Το σχέδιο είναι να μπει στη θέση ενός από αυτούς που θα είναι μιλημένος και ύστερα αυτός θα δηλώσει πως έχασε το διαβατήριό του και την πτήση του και θα επιστρέψει με κανονικό δρομολόγιο από Αθήνα αφού πάει στην πρεσβεία του για να πάρει χαρτιά.

-Καλά, αλλά με το διαβατήριό τι θα γίνει, ρώτησε ο Γιάννης.

-Έχουμε συνεννοηθεί να πάρουμε το διαβατήριό του μόλις φτάσει, θα το «φτιάξουμε», δηλαδή θα αλλάξουμε τη φωτογραφία και θα το έχεις στη τσέπη σου.

-Μπέρδεμα, είπε ο Γιάννης.

-Συμφωνώ, απάντησε ο Μανώλης, γι' αυτό δεν θα το κάνουμε αν δεν θέλεις. Υπάρχει ρίσκο, δεν το συζητάμε, όμως πιστεύω πως γίνεται.

Ο Γιάννης έμεινε αρκετή ώρα σκεπτικός, ύστερα ρώτησε:

-Με τους υπόλοιπους συνεπιβάτες τι γίνεται, δεν θα με αναγνωρίσουν;

-Ο άνθρωπός μας θα ταξιδεύει χωρίς παρέα, έτσι κανείς δεν θα τον αναζητήσει άμεσα. Εσύ θα φροντίσεις να περάσεις τον έλεγχο τελευταίος, έτσι όταν και αν κάποιος προσέξει πως δεν είσαι από το γκρουπ θα έχετε ήδη απο-

γειωθεί. Πάντως δεν είναι πιθανό να έχουν γνωριστεί μεταξύ τους όλοι καθώς θα είναι τουλάχιστον εκατόν πενήντα άτομα μέσα στο αεροπλάνο. Επίσης σημείωσε ότι έχει συμβεί μερικές φορές κάποιος να χάνει την πτήση και να φεύγει με την επόμενη μετά από μια εβδομάδα, αν βέβαια μπορεί να πληρώσει τη διαφορά του ξενοδοχείου.

-Θα βρεθώ δηλαδή στη Σουηδία, είπε ο Γιάννης, δεν έχω κανένα εκεί, τι θα κάνω;

-Αυτό είναι λυμένο, απάντησε ο Μανώλης, θα συναντήσεις δικούς μας ανθρώπους εκεί και θα σε διευκολύνουν να πας όπου θέλεις.

-Με το διαβατήριο του Σουηδού; ρώτησε ο Γιάννης.

-Όχι, απάντησε ο Μανώλης, θα έχεις ήδη ένα ελληνικό, πλαστό βέβαια, διαβατήριο αλλά σε κάθε περίπτωση θα σε βοηθήσουν οι δικοί μας να ζητήσεις πολιτικό άσυλο και να αποκτήσεις κανονικά χαρτιά από τη Σουηδία. Αυτό έχει ξαναγίνει χωρίς πρόβλημα.

-Μένει να φτάσω στη Ρόδο χωρίς να με εντοπίσουν, είπε ο Γιάννης.

-Αυτό είναι σημαντικό, απάντησε ο Μανώλης. Θα πας με το πλοίο. Είναι βραδινό όπως ξέρεις. Όταν φτάσεις θα πάρεις ταξί και θα πας στο σπίτι ενός δικού μας, θα μείνεις εκεί μέχρι την ώρα της αναχώρησης για το αεροδρόμιο.

Ο Γιάννης συμφώνησε και δέκα μέρες αργότερα έφτασε στο λιμάνι με το αυτοκίνητο του ανθρώπου που τον φιλοξενούσε στο ημιυπόγειο.

Πέρασε τη νύχτα σε μια πολυθρόνα στο σαλόνι του πλοίου και το πρωί έφτασε στη Ρόδο.

Κατέβηκε στο λιμάνι και πήρε ταξί όπως του είχε πει ο Μανώλης, έδωσε τη διεύθυνση στον ταξιτζή και σε λίγο είδε το ταξί να σταματά μπροστά σε ένα ξενοδοχείο.

Ξαφνιάστηκε, όμως θυμήθηκε τα λόγια του Μανώλη όταν του είχε δώσει τη διεύθυνση:

-Θα κατέβεις από το ταξί και θα περιμένεις, του είχε πει.

Αυτό έκανε.

Το επόμενο λεπτό, είδε ένα νέο άνδρα να βγαίνει από την είσοδο του ξενοδοχείου και να τον πλησιάζει.

-Κύριε Γιάννη, ακολουθήστε με, του είπε.

Εκείνος τον ακολούθησε, έστριψαν στην πρώτη γωνία και ο άγνωστος ξεκλείδωσε ένα μικρό αυτοκίνητο που ήταν σταματημένο εκεί.

-Μπείτε μέσα, του είπε.

Ο Γιάννης το έκανε. Ο άγνωστος έβαλε εμπρός και ξεκίνησε.

-Είμαι ο Γιώργος, του είπε. Καλώς ήρθες, θα σε πάω στο σπίτι μου.

Οδήγησε αρκετή ώρα και ο Γιάννης πρόσεξε ότι έκανε αρκετούς κύκλους μέσα στην πόλη. Γιώργος του έλυσε την απορία.

-Μη νομίζεις, του είπε, πως εδώ είναι όλα ήσυχα. Προσέχουμε όσο μπορούμε.

Ύστερα από μισή ώρα περίπου έφτασαν στο σπίτι του Γιώργου που βρισκόταν στην άκρη της πόλης και μπήκαν μέσα.

-Εδώ θα βουλευτείς, του είπε ο Γιώργος, μέχρι την Πέμπτη. Χτες έφτασε το γκρουπ και το διαβατήριο το έχει ήδη παραλάβει ο Μανώλης στην Αθήνα. Εσύ θα πρέπει να μάθεις απ' έξω όλα τα στοιχεία. Δηλαδή το όνομά σου, τη διεύθυνσή σου, τον τόπο γέννησης, την ημερομηνία και τα λοιπά. Να εδώ έχω όλα τα απαραίτητα γραμμένα.

Του έδωσε ένα χαρτί με τα στοιχεία του διαβατηρίου του Σουηδού.

-Ακόμη, συνέχισε, σου έχω γράψει μερικές φράσεις στα Σουηδικά για κάθε ενδεχόμενο, αν και οι ελεγκτές δεν έχουν ιδέα και θα σου μιλήσουν Αγγλικά. Εσύ να ξέρεις τις βασικές φράσεις που μπορεί να ακούσεις.

-Πολύ καλά, είπε ο Γιάννης, σ' ευχαριστώ πολύ.

-Εγώ θα έρχομαι, συνέχισε ο Γιώργος, καθημερινά για ότι χρειαστείς. Θα είσαι μόνος σου, δεν μένει κανείς άλλος εδώ. Έλα να δεις τους χώρους και την κουζίνα.

Ο Γιάννης τον ακολούθησε και πήγαν στο υποδομάτιο, στο μπάνιο και στην κουζίνα.

-Όσο μπορείς λιγότερα φώτα και θορύβους, είπε ο Γιώργος, και όσο γίνεται μακριά από τα παράθυρα.

-Έγινε, απάντησε ο Γιάννης.

Ύστερα ο Γιώργος έφυγε.

Ο Γιάννης κάθισε σε μια πολυθρόνα και άρχισε να διαβάζει τις σημειώσεις που του είχε δώσει ο Γιώργος.

Το όνομά του ήταν Γκούσταβ, το επώνυμό του ήταν Θόρνερ, τον πατέρα του τον έλεγαν Καρλ, την μητέρα του Βίλμα, είχε γεννηθεί στο Μάλμο και κατοικούσε στην Ουψάλα. Ήταν σπουδαστής Γεωπονίας. Ημερομηνία γέννησης 5 Μαΐου 1951. Τα διάβασε ξανά και ξανά.

Γκούσταβ, Θόρνερ, Καρλ, Βίλμα, Μάλμο, Ουψάλα, 5 Μαΐου 1951.

Ύστερα διάβασε τις φράσεις στα Σουηδικά και τη μετάφρασή τους.

-Πως είναι το όνομά σου;

-Έχεις ξαναέρθει στην Ελλάδα;

-Που κατοικείς;

-Που γεννήθηκες;

-Έμεινες ευχαριστημένος από την επίσκεψή σου;

Ακολουθούσαν κάποιες απαντήσεις σημειωμένες με βελάκια που οδηγούσαν στη σχετική ερώτηση.

-Όχι πρώτη φορά στην Ελλάδα.

-Ήταν πολύ ωραία. Θα ξαναέρθω.

Οι επόμενες μέρες πέρασαν χωρίς απρόοπτα.

Ο Γιώργος ερχόταν καθημερινά και φρόντιζε τα απαραίτητα και ο Γιάννης είχε ακολουθήσει τις οδηγίες με ευλάβεια. Λίγα φώτα, όχι θορύβους και μακριά από τα παράθυρα.

Τα διαβατήρια έφτασαν μέσα σε ένα δέμα με εμπορεύματα που παρέλαβε ο Γιώργος από τον καμαρότο του πλοίου. Τέτοια δέματα έρχονταν συχνά και έτσι δεν δημιούργησε υποψίες. Ο Γιώργος είχε ένα κατάστημα με είδη λαϊκής τέχνης.

Την παραμονή της αναχώρησης ο Γιώργος συναντήθηκε όπως είχε κανονιστεί με τον Γκούσταβ, τον Σουηδό και εκείνος του έδωσε τη βαλίτσα του. Ο Γιώργος την πήγε στο σπίτι.

Την άνοιξαν και βρήκαν μέσα τα ρούχα, το αποσμητικό και τις ξυριστικές μηχανές του Γκούσταβ. Όλα ήταν από τη Σουηδία. Ακόμη βρήκαν ένα Σουηδικό περιοδικό και ένα χάρτη της Ρόδου.

-Ωραία, είπε ο Γιώργος, όλα φροντισμένα. Μένει να κρύψουμε κάπου το Ελληνικό διαβατήριο.

Ανασήκωσαν προσεκτικά τη φόδρα και έβαλαν από κάτω το διαβατήριο. Ύστερα κόλλησαν με προσοχή τη φόδρα.

-Αύριο φεύγεις, είπε ο Γιώργος, είσαι έτοιμος;

-Έλα να κάνουμε μια πρόβα, του είπε ο Γιάννης.

Ο Γιώργος πήρε το διαβατήριο και το σημείωμα με τις φράσεις. Άρχισε να του κάνει ερωτήσεις. Ο Γιάννης απαντούσε χωρίς δισταγμό.

-Εντάξει είσαι, του είπε όταν τελείωσαν. Αύριο τα σπουδαία.

Η πτήση ήταν στις οκτώ το βράδυ.

Κατά τις πέντε ο Γιώργος ήρθε στο σπίτι μαζί με τον Γκούσταβ. Μπήκαν μέσα και ο Γιώργος έκανε τις συστάσεις.

Ο Γιάννης έσφιξε το χέρι του Γκούσταβ και τον ευχαρίστησε.

Ο Γκούσταβ του χαμογέλασε και του είπε:

-Εύχομαι να πάνε όλα καλά.

Ο Γκούσταβ θα έμενε στο σπίτι μέχρι να πετάξει το αεροπλάνο. Ο Γιώργος έφτιαξε ένα καφέ, τον ήπιαν σιωπηλοί.

Όταν ήρθε η ώρα να φύγουν ο Γκούσταβ έδωσε το μπουφάν του στον Γιάννη.

-Πάρε το, του είπε, έτσι θα φαίνεσαι περισσότερο Σουηδός.

Ο Γιάννης τον ευχαρίστησε, το πήρε και το φόρεσε.

Ο Γιώργος και ο Γιάννης έφυγαν για το αεροδρόμιο. Όταν έφτασαν ο Γιώργος πάρκαραε το αυτοκίνητο σε μια θέση που μπορούσαν να βλέπουν την κεντρική είσοδο και περίμεναν να έρθουν τα πούλμαν με τους Σουηδούς από το ξενοδοχείο.

Λίγα λεπτά αργότερα τα πούλμαν έφτασαν και οι Σουηδοί κατέβασαν τις βαλίτσες τους και μπήκαν στο τέρμιναλ.

Ο Γιάννης περίμενε να φύγουν τα πούλμαν και τους ακολούθησε. Τους πρόλαβε και μπήκε τελευταίος στη σειρά κρατώντας απόσταση. Ο συνοδός του γκρουπ δεν του έδωσε σημασία νομίζοντας ότι είναι για άλλη πτήση. Όταν τελείωσε ο έλεγχος του γκρουπ ο συνοδός έφυγε. Ο Γιάννης περίμενε να βγει από το τέρμιναλ και τότε πλησίασε στον έλεγχο.

Έδειξε χαμογελώντας το διαβατήριό. Ο ελεγκτής τον κοίταξε και ρώτησε:

-Στοκχολμ;

-Για, απάντησε ο Γιάννης δείχνοντας τη βαλίτσα του που είχε πάνω στο χερούλι το απόκομμα από τον έλεγχο που είχε περάσει όταν ερχόταν ο Γκούσταβ από τη Στοκχόλμη.

Ευτυχώς ο υπάλληλος δεν μιλούσε καθόλου Σουηδικά έτσι του μίλησε Αγγλικά και ο Γιάννης δεν είχε πρόβλημα.

Επιβεβαίωσε χωρίς λάθος όλα τα στοιχεία του διαβατηρίου του και άνοιξε τη βαλίτσα του. Ο ελεγκτής σκάλισε το περιεχόμενο, είδε πως δεν υπήρχε κάτι παράξενο και του έδωσε την κάρτα επιβίβασης.

Ο Γιάννης πέρασε στην αίθουσα αναμονής και πήγε κατευθείαν στην τουαλέτα. Όταν βγήκε ύστερα από αρκετή ώρα κρατούσε μια σακούλα εμετού εμπρός στο πρόσωπό του και κάθισε κάπου απόμερα.

Η επιβίβαση δεν άργησε και εκείνος ανέβηκε τελευταίος. Κάθισε σε μια θέση στο πίσω μέρος και προσποιήθηκε τον ασθενή.

Η αεροσυνοδός τον πλησίασε και του είπε κάτι στα Σουηδικά που εκείνος δεν κατάλαβε. Της έκανε ένα νόημα με το χέρι πως είναι καλά και εκείνη έφυγε.

Σε λίγο το αεροπλάνο τροχοδρομούσε στο διάδρομο απογείωσης και ο πιλότος καλωσόριζε στα Σουηδικά τους επιβάτες.

Δυο ώρες αργότερα ο Γκούσταβ δήλωνε στο αστυνομικό τμήμα της Ρόδου πως είχε χάσει την πτήση του και το διαβατήριό του. Στις επίμονες ερωτήσεις των αστυνομικών επέμεινε πως είχε μια ερωτική περιπέτεια την προηγούμενη νύχτα και πως είχε πει περισσότερο από όσο έπρεπε. Δυστυχώς δεν θυμόταν ούτε ποια ήταν η συνοδός του, ούτε που ακριβώς είχαν πάει, το μόνο που θυμόταν ήταν ότι βρέθηκε να κάθεται σε ένα παγκάκι στο κέντρο της πόλης αργά το απόγευμα.

Ο αστυνομικός που τον είχε αναλάβει δυσανασχετούσε καθώς ο Γκούσταβ μιλούσε σπασμένα Αγγλικά και ενδιάμεσα πρόσθετε και ολίγα σουηδικά. Έτσι ο αστυνομικός

έγραψε την απώλεια διαβατηρίου του έδωσε ένα χαρτί και τον έδιωξε ξεφυσώντας ανακουφισμένος.

Ο Γκούσταβ επέστρεψε στο ξενοδοχείο και την άλλη ημέρα πετούσε για Αθήνα. Εκεί πήγε στη Σουηδική πρεσβεία, δήλωσε την απώλεια, πήρε τα απαραίτητα έγγραφα και το ίδιο βράδυ με το αεροπλάνο της γραμμής ταξίδεψε για Στοκχόλμη.

Ο Γιάννης έφτασε στη Στοκχόλμη. Ο έλεγχος στην έξοδο για τα τσάρτερ που μετέφεραν Σουηδούς ήταν σχεδόν ανύπαρκτος. Έτσι πέρασε χωρίς να τον ρωτήσει κανένας τίποτα. Ο Γιώργος του είχε δώσει οδηγίες που είχε πάρει από τον Γκούσταβ για το τι έπρεπε να κάνει αν τον εντόπιζαν στον έλεγχο, όμως δεν χρειάστηκε.

Μόλις πέρασε από τον έλεγχο τηλεφώνησε στον αριθμό που του είχε δώσει ο Μανώλης..

-Είμαι ο Γκούσταβ από την Ουψάλα, είπε στο τηλέφωνο στα Σουηδικά.

-Είμαι ο Καρλ από το Μάλμοε του απάντησε από την άλλη άκρη της γραμμής, επίσης στα Σουηδικά ο άλλος.

Αυτά που ήταν τα στοιχεία ταυτότητας του Γκούσταβ και ήταν το συνθηματικό αναγνώρισης. Το τηλέφωνο έκλεισε χωρίς να πούνε τίποτε άλλο.

Ο Γιάννης έμεινε δίπλα στον τηλεφωνικό θάλαμο και περίμενε. Στον διπλανό θάλαμο ένας άνδρας μόλις είχε κλείσει το τηλέφωνο και πλησίασε τον Γιάννη.

-Είμαι ο Βασίλης του είπε, μόλις επιβεβαίωσα την άφιξή σου. Έλα, πάμε.

Προχώρησαν μέχρι το πάρκιν και μπήκαν σε ένα παλιό Volvo. Ο Βασίλης οδήγησε μέχρι το σπίτι του και εκεί θα έμενε ο Γιάννης για τις επόμενες ημέρες.

-Θα μείνεις εδώ για μερικές ημέρες του είπε ο Βασίλης, μέχρι να τακτοποιήσουμε τα χαρτιά σου. Μην ανησυχείς, εδώ έχουμε ησυχία. Τα όποια μέτρα παίρνουμε είναι για να μην γίνει γνωστή η οργάνωση στους κυπατζήδες που γυρνάνε αραιά και που, με τους ντόπιους δεν υπάρχει πρόβλημα.

-Έχω ένα πλαστό Ελληνικό διαβατήριο, είπε ο Γιάννης.

-Δεν θα χρειαστεί, του απάντησε ο Βασίλης. Θα βγάλουμε κανονικά ταξιδιωτικά έγγραφα. Θα δηλώσεις πολιτικός πρόσφυγας. Σε μερικές μέρες θα έχεις ότι χρειάζεσαι για να ταξιδέψεις.

Έτσι κι έγινε.

Δέκα μέρες αργότερα ο Γιάννης είχε αποκτήσει κανονικά ταξιδιωτικά έγγραφα και θα πετούσε για Παρίσι που ήταν ο τελικός του προορισμός.

Ο Βασίλης τον είχε συνοδεύσει μέχρι το αεροδρόμιο.

-Καλό ταξίδι, του είπε χαμογελώντας, θα σε περιμένουν στο αεροδρόμιο, εκεί είναι χαλαρά τα πράγματα, δεν ξέρω αν κάνουν καλά πάντως δεν παίρνουν προφυλάξεις. Και που είσαι, στείλε καμιά κάρτα όταν φτάσεις.

Ο Γιάννης του έσφιξε το χέρι και τον αγκάλιασε.

-Όσα ευχαριστώ και να πω θα είναι λίγα, του είπε και πέρασε από τον έλεγχο διαβατηρίων.

Στον Βασίλη έστειλε την κάρτα όπως είχε υποσχεθεί μόλις έφτασε στο Παρίσι και αυτή δεν ήταν η μόνη επι-

κοινωνία τους. Αρκετές φορές χρειάστηκε τους επόμενους μήνες να συνεργαστούν σε διάφορες υποθέσεις.

Μόλις βγήκε από την ελεγχόμενη ζώνη στο αεροδρόμιο Ορλύ στο Παρίσι βρέθηκε μπροστά σε αρκετούς τύπους από τουριστικά γραφεία που κρατούσαν ταμπέλες με τα ονόματα των πελατών τους που περίμεναν να τους συνοδέψουν στα ξενοδοχεία τους.

Κοντοστάθηκε και έριξε μια προσεκτική ματιά στα ονόματα. Τότε είδε μια ταμπέλα που έγραφε το όνομά του. Πλησίασε διστακτικά και κοίταξε εκείνον που την κρατούσε. Ο άλλος το πρόσεξε και αμέσως του μίλησε ελληνικά.

-Είσαι ο Γιάννης, τον ρώτησε;

-Ναι, απάντησε εκείνος.

-Καλώς ήρθες, είμαι ο Πέτρος, του είπε ο άλλος. Έλα πάμε.

Τον ακολούθησε και βάδισαν μέχρι το σταθμό του μετρό. Πήραν το τραίνο και σε είκοσι λεπτά κατέβηκαν στην Πορτ Ορλεάν. Περπάτησαν καμιά εκατοστή μέτρα και έφτασαν στο διαμέρισμα του Πέτρου.

Ήταν ένα παλιό κτίριο που έμεναν κυρίως φοιτητές. Το διαμέρισμα είχε ένα δωμάτιο και δεν ήταν πάνω από τρία-ντα τετραγωνικά.

-Κάθισε, του είπε ο Πέτρος, θα φτιάξω ένα καφέ να πούμε τα βασικά και ύστερα θα σου δείξω που θα μείνεις.

Έτσι κι έγινε. Ο Πέτρος του μίλησε για την ομάδα, πως δούλευαν και στο τέλος του είπε:

-Το διπλανό διαμέρισμα άδειασε πριν ένα μήνα. Έμεινε ένας Βέλγος που τέλειωσε και έφυγε. Το πιάσαμε και θα μείνεις εκεί προς το παρόν. Είναι σαν κι αυτό εδώ. Θα είμαστε δίπλα και θα σε βοηθήσω να μάθεις τα κατατόπια.

Ο Γιάννης δίστασε.

-Ξέρεις, είπε, δεν υπάρχουν χρήματα.

-Μην σε απασχολεί, του είπε ο Πέτρος. Είναι φτηνό και έχουμε κάποιες καβάτζες για ώρα ανάγκης.

Σηκώθηκε και βγήκαν στο διάδρομο. Ο Πέτρος ξεκλείδωσε την διπλανή πόρτα και μπήκαν. Το διαμέρισμα ήταν σκοτεινό και μύριζε κλεισούρα. Ο Πέτρος άνοιξε το παράθυρο και του είπε:

-Θα το συμμαζέψεις με την ησυχία σου, ότι χρειαστείς μου λες. Δίπλα είμαστε. Να ξέρεις πως θα ακούω πότε βήχεις. Από μόνωση μηδέν.

-Όχι πως έχω και παράπονο, είπε ο Γιάννης. Τέλεια είναι.

Ο Πέτρος έβγαλε από τη τσέπη του εκατό φράγκα και του τα έδωσε.

-Πάρε αυτά, του είπε, για να κινηθείς και μην ανοίξεις παρτίδες με τους γείτονες μέχρι να μπεις στο πνεύμα.

Ο Γιάννης τον ευχαρίστησε και τα πήρε.

-Μη βγάλεις το όνομα του Βέλγου από το κουδούνι της πόρτας, του είπε ο Πέτρος φεύγοντας. Είναι η ασφάλειά σου.

-Εντάξει, απάντησε ο Γιάννης και διάβασε το όνομα στο κουδούνι. Robin Batens.

Η ομάδα του Παρισιού ήταν από τις πλέον δραστήριες και εκείνη με τις καλύτερες επαφές στο εξωτερικό. Έκτός από την υποστήριξη φυγάδων, οργάνωνε εκδηλώσεις και τύπωνε έντυπα που έφταναν σε κάθε γωνιά της Ευρώπης αλλά και στην Ελλάδα καταγγέλλοντας το καθεστώς και κινητοποιώντας πολίτες στην αντίσταση. Εξ αιτίας αυτών είχε γίνει αρκετές φορές στόχος του καθεστώτος και είχε επιχειρηθεί η διάλυσή της χωρίς επιτυχία, όμως με κόστος.

Είχαν περάσει μόλις πέντε ημέρες από τότε που ο Γιάννης είχε εγκατασταθεί στο διαμέρισμα του Βέλγου όταν ένα απόγευμα άκουσε παράξενους θορύβους από το διαμέρισμα του Πέτρου. Έβαλε το αυτί του στον τοίχο και προσπάθησε να ακούσει τι γινόταν. Κατάλαβε ότι κάτι δεν πήγαινε καλά. Άκουγε κτύπους και βογκητά. Ο Πέτρος του είχε πει πως σε μια τέτοια περίπτωση δεν έπρεπε για κανένα λόγο να επιχειρήσει να μπει στο διαμέρισμά του. Έτσι ο Γιάννης έμεινε με το αυτί κολλημένο στον τοίχο παρακολουθώντας όσα συνέβαιναν.

Πέρασαν είκοσι λεπτά που του φάνηκαν αιώνες ώσπου να σταματήσει ο θόρυβος. Αμέσως μετά άκουσε την πόρτα του διαμερίσματος να κλείνει με δύναμη και βήματα να κατεβαίνουν τις σκάλες. Έτρεξε στο παράθυρο και καλυμμένος με την κουρτίνα προσπάθησε να δει την είσοδο της πολυκατοικίας. Ύστερα από λίγο είδε δυο μεγαλόσωμους άνδρες να βγαίνουν από το κτίριο και να απομακρύνονται.

Έβαλε πάλι το αυτί του στον τοίχο και βεβαιώθηκε πως δίπλα υπήρχε ησυχία. Τότε αποφάσισε να πάει να δει τι είχε γίνει. Βγήκε από το διαμέρισμά του και χτύπησε συν-

θηματικά τέσσερις και στη συνέχεια δυο φορές την πόρτα του Πέτρου. Ένα λεπτό αργότερα ο Πέτρος του άνοιξε.

Ο Γιάννης τον είδε και τρόμαξε. Είχε αίματα στο πρόσωπο και ήταν γεμάτος εκχυμώσεις. Δεν υπήρχε αμφιβολία ότι τον είχαν χτυπήσει άσχημα. Ο Γιάννης κινήθηκε να φέρει νερό και πετσέτα για να τον καθαρίσει όμως ο Πέτρος τον σταμάτησε.

-Έλα εδώ, του είπε. Πιάσε αυτό το μολύβι και γράψε.

Ο Γιάννης τον κοίταξε απορημένος, όμως βλέποντας το ύφος του κατάλαβε και συμμορφώθηκε.

Έπιασε το μολύβι και περίμενε.

Ο Πέτρος του είπε ένα αριθμό τηλεφώνου και ο Γιάννης τον έγραψε.

-Πήγαινε, του είπε, στον τηλεφωνικό θάλαμο και πάρε αυτό το τηλέφωνο. Ζήτα στα Γαλλικά τον Ζεράρ, αν σου απαντήσει «ο Ζεράρ είναι στο Νανσύ» πες του, «είμαι ο Πέτρος και ήθελα να δω αν είναι εκεί για να τον επισκεφτώ για τα χρόνια πολλά». Αν σου απαντήσει «κατάλαβα, δυστυχώς δεν θα επιστρέψει πριν την άλλη βδομάδα» σημαίνει πως κατάλαβε το μήνυμα. Κλείσε και έλα πίσω να μου πεις πως όλα έγιναν όπως λέω.

Ο Γιάννης έβαλε το χαρτί στη τσέπη του και βγήκε τρέχοντας. Πήγε στο καφέ που ήταν στην παρακάτω γωνία και είχε τηλέφωνο με κερματοδέκτη. Αφού κοίταξε προσεκτικά γύρο του, πήρε το τηλέφωνο.

Όταν ο άλλος απάντησε του είπε ακριβώς ότι του είχε ζητήσει ο Πέτρος. Πήρε την απάντηση που περίμενε, έκλεισε το τηλέφωνο και επέστρεψε στο διαμέρισμα του Πέτρου.

Τον βρήκε με μια πετσέτα στο πρόσωπο και ένα επίδεσμο στο καρπό του αριστερού χεριού.

-Τι έγινε, τον ρώτησε μόλις μπήκε.

-Εντάξει, του απάντησε ο Γιάννης, όπως τα είπες ακριβώς.

-Τι σου απάντησε, επέμεινε ο Πέτρος.

-Απάντησε, κατάλαβα, δυστυχώς δεν θα επιστρέψει πριν την άλλη εβδομάδα, του είπε ο Γιάννης.

Ο Πέτρος έδειξε ανακουφισμένος.

-Θέλεις να κάνω κάτι, είπε ο Γιάννης, σου να φέρω κάτι. Μήπως να πάμε σε κάποιο γιατρό;

-Φτιάξε μου ένα καφέ αν μπορείς, του απάντησε ο Πέτρος. Δεν χρειάζομαι γιατρό, εντάξει είμαι.

Ο Γιάννης μπήκε στη κουζίνα και άναψε το γκάζι. Έφτιαξε ένα καφέ και του τον πήγε.

-Ευχαριστώ, είπε ο Πέτρος και πήρε το φλιτζάνι.

-Τι συνέβη, ρώτησε δειλά ο Γιάννης.

-Οι τύποι που είδες, είπε ο Πέτρος, είναι Έλληνες αστυνομικοί. Δεν είναι η πρώτη φορά που μας την πέφτουν. Σε μένα δεν είχαν ξαναέρθει, όμως είχαν χτυπήσει άλλους. Ψάχνουν και μας ξετρυπώνουν. Προσπαθούν να βρουν ολόκληρη την ομάδα, αλλά δεν το έχουν καταφέρει. Ψάξανε όλα τα χαρτιά μου και βρήκανε τηλέφωνα, όμως μέχρι να εντοπίσουν τις διευθύνσεις οι δικοί μας θα έχουν εξαφανιστεί.

-Το τηλεφώνημα που έκανα, είπε ο Γιάννης.

-Ναι, τον διέκοψε ο Πέτρος. Τώρα όλοι πρέπει να έχουν ειδοποιηθεί και δεν θα τους βρουνε. Θα πρέπει να

αδρανοποιηθούμε για λίγο καιρό. Σύντομα θα φύγουν, ποτέ δεν μένουν πολύ καιρό.

-Πως σας βρήκαν, ρώτησε ο Γιάννης.

-Έχουν κι αυτοί τις πληροφορίες τους, απάντησε ο Πέτρος. Συνήθως μας βρίσκουν από τα έντυπα που στέλνουμε σε διάφορες οργανώσεις εδώ και στην Ελλάδα. Αυτό που θέλανε ήταν τις διευθύνσεις των υπόλοιπων. Δε βλέπεις πως τα κάνανε εδώ μέσα.

Ο Γιάννης είχε προσέξει ότι το γραφείο του Πέτρου ήταν άνω-κάτω και πολλά χαρτιά ήταν στο πάτωμα.

-Βρήκαν κάτι, ρώτησε.

-Μόνο τηλέφωνα, απάντησε ο Πέτρος, αλλά δεν τρέχει τίποτα. Κάποιοι θα αναγκαστούν να αλλάξουν διεύθυνση, αυτό είναι όλο.

-Τι θα γίνει αν ξαναέρθουν, ρώτησε ανήσυχος ο Γιάννης;

-Δεν θα έρθουν, απάντησε ο Πέτρος. Δεν το ρισκάρουν γιατί αν είχα κάνει καταγγελία θα τους πιάνανε. Βλέπεις εδώ υπάρχει αστυνομία που δουλεύει.

Ο Γιάννης κούνησε το κεφάλι του δείχνοντας ότι κατάλαβε και σταμάτησε τη κουβέντα καθώς δεν ήθελε να τον ταλαιπωρήσει περισσότερο.

-Κοίτα, του είπε ο Πέτρος. Εσύ είσαι καινούργιος και κανείς δεν σε ξέρει. Αν χρειαστεί θα μπορέσεις να αναλάβεις κάποιες δουλειές όσο οι υπόλοιποι θα είναι εξαφανισμένοι;

-Μετά χαράς, απάντησε ο Γιάννης.

Στο μεταξύ ο Μάνος, ο άνθρωπος που είχε απαντήσει στο τηλεφώνημα του Γιάννη, μάζεψε γρήγορα μερικά

ρούχα και κάποια χαρτιά από το συρτάρι του. Βγήκε από το διαμέρισμα και ενεργοποίησε το συναγερμό. Κατέβηκε στο δρόμο και πέρασε στο απέναντι πεζοδρόμιο. Μπήκε στο απέναντι ακριβώς κτίριο και ανέβηκε στο δεύτερο όροφο. Σταμάτησε εμπρός από μια πόρτα και χτύπησε συνηματικά τέσσερις και ύστερα δυο φορές το κουδούνι.

Η πόρτα άνοιξε και ο Μάνος μπήκε μέσα βιαστικά.

Η Χριστίνα, το άτομο που του είχε ανοίξει την πόρτα τον κοίταξε ανήσυχη.

-Σβήσε φώτα και κατέβασε κουρτίνες, της είπε ο Μάνος. Έχουμε πρόβλημα.

Η Χριστίνα συμμορφώθηκε χωρίς αντίρρηση.

Ο Μάνος έριξε μια ματιά γύρο και τη ρώτησε:

-Που είναι ο Γρηγόρης;

-Βγήκε για ψώνια και μάλλον θα περάσει από τον καθηγητή, απάντησε η Χριστίνα και ρώτησε. Τι συμβαίνει;

-Δεν ξέρω λεπτομέρειες, απάντησε ο Μάνος. Ο Πέτρος έστειλε σήμα κινδύνου μέσω τρίτου, μάλλον με τον νεοφερμένο. Φοβάμαι πως είναι σοβαρό. Πρέπει να ειδοποιήσουμε όλους για να καλυφθούν.

-Πρέπει να μετακινηθούμε, ρώτησε η Χριστίνα;

-Ο Πέτρος δεν κράταγε διευθύνσεις, απάντησε ο Μάνος. Αν του πήραν κάτι θα είναι τηλεφωνα γιατί αποκλείεται να μίλησε. Συνεπώς υπάρχει πρόβλημα γι αυτούς που έχουν τηλεφωνο στο σπίτι. Υποθέτω πως θα καταφέρουν να εντοπίσουν τις διευθύνσεις τους σύντομα. Εδώ μάλλον δεν θα έχουμε πρόβλημα.

Το διαμέρισμα του Γρηγόρη και της Χριστίνας ήταν ακριβώς απέναντι από το δικό του. Το είχαν διαλέξει σκόπιμα για να έχουν οπτική επαφή.

Ο Μάνος πήρε μια καρέκλα και κάθισε μπροστά το παράθυρο με κατεβασμένη την κουρτίνα για να βλέπει την είσοδο της πολυκατοικίας του.

Η ώρα περνούσε και ο Γρηγόρης δεν είχε επιστρέψει. Ο Μάνος είχε αρχίσει να ανησυχεί.

-Χριστίνα, της είπε. Ο Γρηγόρης αργεί και πρέπει να ειδοποιηθεί ο καθηγητής. Μόνο αυτός μπορεί να ειδοποιήσει τους υπόλοιπους. Μπορείς να πας να τον δεις και να του μιλήσεις.

Η Χριστίνα έγνεψε καταφατικά και φόρεσε το παλτό της. Πήρε την τσάντα της και τα κλειδιά και έφυγε.

Ο καθηγητής ήταν γνωστό και διακεκριμένο μέλος της Παρισινής κοινωνίας και δεν θα τολμούσαν να τον ενοχλήσουν χωρίς συνέπειες. Έτσι αποτελούσε τον σημαντικότερο κρίκο στην λειτουργία της οργάνωσης.

Η Χριστίνα πήρε το μετρό και μισή ώρα αργότερα βρισκόταν στο σπίτι του.

Του μετέφερε τις πληροφορίες. Εκείνος αμέσως σήκωσε το τηλέφωνο. Κάλεσε ένα αριθμό και είπε «ο Ζεράρ έφυγε για το Νανσύ». Επανάλαβε το ίδιο μια ακόμη φορά λέγοντας την ίδια φράση.

Ύστερα καθησύχασε την Χριστίνα και την αποχαιρέτησε.

Η Χριστίνα έφυγε βιαστικά και επέστρεψε στο σπίτι.

Βρήκε το Μάνο με τον Γρηγόρη που είχε κι εκείνος επιστρέψει στο μεταξύ να κάθονται στα σκοτεινά και να παρακολουθούν την κίνηση στο δρόμο.

-Τι έγινε, ρώτησε ο Μάνος;

-Όλα εντάξει, απάντησε η Χριστίνα.

Δυο ώρες αργότερα προσέξανε πως στην πολυκατοικία του Μάνου μπήκαν δυο άγνωστοι άνδρες. Έμειναν μέσα περίπου είκοσι λεπτά και ύστερα βγήκαν και στάθηκαν στη γωνία του δρόμου.

-Αυτοί είναι, είπε ο Μάνος. Θα έχουμε περιπολίες τις επόμενες ημέρες. Δεν πρέπει να μπήκαν στο διαμέρισμά μου, μάλλον θα περιμένουν να επιστρέψω.

Ο Μάνος κι ο Γρηγόρης δεν βγήκαν από το σπίτι τις επόμενες τρεις ημέρες και η Χριστίνα έβγαινε για τις δουλειές και έλεγγε για ύποπτες παρουσίες.

Την τέταρτη ημέρα οι δυο άνδρες μπήκαν πάλι στην πολυκατοικία. Αυτή τη φορά έμειναν μέσα περίπου μια ώρα. Ύστερα βγήκαν και έφυγαν.

Την επόμενη ημέρα δεν φάνηκαν στη γειτονιά.

Ο Μάνος περίμενε μια ακόμη ημέρα να βεβαιωθεί πως είχαν φύγει οριστικά και κατέβηκε στο δρόμο.

Πήγε στο διαμέρισμά του και όπως το είχε υποθέσει, την δεύτερη φορά είχαν αδρανοποιήσει τον συναγερμό και είχαν μπει μέσα.

Το διαμέρισμα ήταν ανάστατο όμως δεν ανησύχησε καθώς δεν υπήρχε τίποτα που θα μπορούσε να εκθέσει την οργάνωση.

Το πρόβλημα ήταν πως έπρεπε να αλλάξει σπίτι καθώς αυτό ήταν πλέον γνωστό.

Αυτό κι έκανε. Τις επόμενες ημέρες μετακόμισε.

Ο Πέτρος έμεινε προσωρινά στο διαμέρισμα του Γιάννη και λίγο αργότερα μετακόμισε σ' ένα άλλο κτήριο.

Το ίδιο, εκτός από τον Πέτρο και τον Μάνο, υποχρεώθηκαν να κάνουν δυο ακόμη μέλη της οργάνωσης. Όσοι δηλαδή διέθεταν τηλέφωνο στο διαμέρισμά τους και είχε γίνει γνωστή η διεύθυνσή τους. Και οι τέσσερις θα έμεναν εκτός δράσης για αρκετό καιρό καθώς τα στοιχεία τους είχαν γίνει πλέον γνωστά.

Ο Γιάννης, όπως του είχε ζητήσει ο Πέτρος, έκανε διάφορες δουλειές εκείνη την δύσκολη εβδομάδα. Συνάντησε τον καθηγητή και μετέφερε οδηγίες του στον Πέτρο, επισκέφτηκε το τυπογραφείο που έβγαζαν τα έντυπα και έκανε τις αποστολές. Ήρθε σε επαφή με άλλα μέλη της ομάδας και μετά την κρίσιμη εβδομάδα συνέχισε να εργάζεται μαζί τους μέχρι την πτώση του καθεστώτος. Ύστερα οι περισσότεροι, μαζί τους και ο Γιάννης, επέστρεψαν στην πατρίδα και συνέχισαν να αγωνίζονται για τα ίδια ιδανικά. Η ομάδα του Παρισιού ήταν εκείνη που διατήρησε τις στενότερες σχέσεις και μετά την επιστροφή τους στην πατρίδα.

Τον Τάσο τον κράτησαν τρεις ημέρες μαζί με αρκετούς άλλους φοιτητές. Ήταν τότε που είχαν γίνει τα γεγονότα με τις προσφυγές κατά των διορισμένων διοικήσεων των φοιτητικών συλλόγων και είχαν πιάσει πολλούς από όλες τις σχολές.

Αφού δεν μπόρεσαν να μάθουν τίποτα σημαντικό παρά τη βία που άσκησαν πάνω του τον άφησαν αφού του διέκοψαν την αναβολή λόγω σπουδών και τον έστειλαν να υπηρετήσει σε μονάδα στα σύνορα.

Ο Τάσος είχε αντέξει και αυτό ήταν το σημαντικότερο για όλη την οργάνωση. Όμως η διασύνδεση του Νίκου είχε χαθεί, τουλάχιστον προς το παρόν.

Η είδηση για την στράτευση των απείθαρχων σπουδαστών έφτασε σχεδόν αμέσως στο εξωτερικό. Το γεγονός είχε σαν συνέπεια την αποκοπή των διασυνδέσεων για αρκετές ομάδες. Έτσι έγινε μια προσπάθεια αναδιοργάνωσης. Όπως ήταν φυσικό, δεν ήταν εύκολη υπόθεση καθώς τα πρόσωπα που ήταν γνωστά σε κάθε ομάδα ήταν ελάχιστα, ένας ή το πολύ δυο σύνδεσμοι υπήρχαν κι αυτό για λόγους ασφαλείας.

Ο Μανώλης έπρεπε να κάνει άλλο ένα ταξίδι στην Αγγλία. Για να μην δημιουργήσει υποψίες ζήτησε από τον Παύλο να του στείλει κάποιο χαρτί για να έχει μια δικαιο-

λογία. Ο Παύλος βρήκε και του ταχυδρόμησε μια βεβαίωση συμμετοχής σε ένα νομικό σεμινάριο που θα γινόταν τις επόμενες ημέρες.

Ο Μανώλης την πήρε και έβγαλε εισιτήριο με την επόμενη πτήση.

Στον έλεγχο τον ρώτησαν γιατί κάνει τόσο συχνά ταξίδια στο εξωτερικό και τότε τους έδειξε τη βεβαίωση.

Στο Λονδίνο συνάντησε τον Παύλο, πάντα με τις γνωστές προφυλάξεις. Συναντήθηκαν και πάλι στο Βρετανικό Μουσείο, συζήτησαν την κατάσταση και ο Παύλος του έδωσε το τηλέφωνο του Νίκου που το είχε μάθει από τον Ανδρέα. Ο Μανώλης είχε γνωρίσει το Νίκο από την υποθεση του Ανδρέα και της Λήδας όμως δεν είχε κρατήσει για λόγους ασφαλείας στοιχεία επικοινωνίας μαζί του.

Ο Μανώλης σημείωσε το τηλέφωνο σε δόσεις, δυο-δυο νούμερα σε μια λίστα αγορών. Ένα πουκάμισο δυο νούμερα, ένα ζευγάρι παπούτσια, άλλα δυο, μια ομπρέλα άλλα δυο, ένα πουλόβερ άλλα δυο και έτσι είχε τον αριθμό σε μια υποτιθέμενη λίστα αγορών.

Ο Μανώλης επέστρεψε μετά από πέντε ημέρες που τελείωσε υποτίθεται το σεμινάριο και προσπάθησε να επικοινωνήσει με τον Νίκο.

Τηλεφώνησε στο σπίτι του και το σήκωσε η Ελένη.

-Καλησπέρα, είπε, μήπως μπορώ να μιλήσω με το Νίκο;

-Δεν είναι εδώ, απάντησε η Ελένη, να του αφήσω κάποιο μήνυμα;

-Πείτε του πως τηλεφώνησε ο Μανώλης, είπε εκείνος, έχω μια παραγγελία να του δώσω για τον Ανδρέα.

Η Ελένη κατάλαβε, όμως όφειλε να τηρήσει τις προφυλάξεις.

-Θα του το πω κύριε, απάντησε, ξέρει που θα σας βρει;

-Ναι, ναι, απάντησε ο Μανώλης.

-Όμως, να με συγχωρείτε, είπε η Ελένη, τι παραγγελία μπορεί να έχει ο Νίκος;

-Δεν είναι η αντιπροσωπεία των καφέδων εκεί, ρώτησε ο Μανώλης. Αυτό ήταν ένα παλιό συνθηματικό που είχε αναφέρει ο Ανδρέας σε μια συζήτηση.

-Όχι, απάντησε η Ελένη, φοβάμαι πως πήρατε λάθος τηλέφωνο.

-Ωχ, είπε ο Μανώλης, με συγχωρείται, σίγουρα πήρα λάθος.

Έκλεισε το τηλέφωνο ελπίζοντας ότι το μήνυμά του θα έφθανε στο Νίκο.

Ο Νίκος κατάλαβε αμέσως το μήνυμα όταν η Ελένη του μετέφερε με ακρίβεια τη συνομιλία. Έτσι το ίδιο απόγευμα πήγε στο γνωστό καφενείο στη Καλλιθέα και βρήκε το Μανώλη.

Ακολούθησαν τη διαδικασία των μέτρων προστασίας. Δεν μίλησαν καθόλου μέσα στο καφενείο. Όπως και την προηγούμενη φορά βγήκαν ένας-ένας στο δρόμο και περπάτησαν σε μικρή απόσταση. Ο Μανώλης σταμάτησε στη στάση του λεωφορείου. Ο Νίκος έκανε το ίδιο. Μπήκαν στο ίδιο λεωφορείο και κατέβηκαν στο κέντρο του Πειραιά. Ο Μανώλης προχώρησε μέχρι το σινεμά στην άκρη της πλατείας και έβγαλε εισιτήριο, ο Νίκος έκανε το ίδιο μερικά λεπτά αργότερα.

Μπήκαν μέσα και κάθισαν σε απόσταση μέχρι το διάλειμμα. Μετά το διάλειμμα ο Μανώλης άλλαξε θέση και κάθισε μια σειρά πίσω από το Νίκο.

Όταν έσβησαν τα φώτα έσκυψε και του είπε όσα έπρεπε να μάθει για το πώς τον βρήκε και για την ανάγκη να αναδιοργανωθούν μετά τις συλλήψεις. Ο Νίκος του αποκάλυψε κάποια πράγματα χωρίς να του δώσει λεπτομέρειες και του ζήτησε να μην του αποκαλύψει κανένα πρόσωπο της οργάνωσης.

Συμφώνησαν να επικοινωνούν με κώδικες και ο Μανώλης του έδωσε τη διεύθυνση ενός ακόμη καφενείου ως τόπο συνάντησης προκειμένου να μην συναντιόνται συνεχώς στο γνωστό καφενείο της οδού Τιμολέοντος.

Χώρισαν και ο Νίκος επέστρεψε στο σπίτι του.

Μετά την διαφυγή του Γιάννη η Ρόδος δεν ήταν πλέον ενδεδειγμένη λύση. Το περιστατικό δημιούργησε υποψίες, ο Γιώργος παρατήρησε μια κινητικότητα στους ελέγχους και κάποια νέα πρόσωπα για τα οποία ενημέρωσε τον Μανώλη.

Έτσι όταν προέκυψε η επόμενη περίπτωση ενός ακόμη υποψήφιου φυγάδα έπρεπε να αναζητηθεί κάποιος νέος τρόπος.

Το τραίνο είχε αποκλειστεί και έμενε το λιμάνι και τα αυτοκίνητα.

Την ιδέα την είχε παλιότερα ο Παύλος ο οποίος συναντούσε Έλληνες φοιτητές εκδρομείς στο Λονδίνο. Σε μια συνάντησή τους την είχε αναφέρει τον Μανώλη. Οι φοιτητές επειδή δεν είχαν εκπληρώσει τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις δεν μπορούσαν να αποκτήσουν ατομικό δια-

βατήριο. Έτσι ταξίδευαν σε ομαδικά διαβατήρια. Ο Μανώλης το θυμόταν όμως το εγχείρημα απαιτούσε ιδιαίτερα ειδικές συνθήκες. Αν κάποιος δεν επέστρεφε θα προέκυπταν προβλήματα τόσο για τους υπαλλήλους που εξέδωσαν το διαβατήριο, όσο και για τους διοργανωτές της εκδρομής. Ακόμη θα έπρεπε ο υποψήφιος φυγάς να παρουσιαστεί με τα στοιχεία κάποιου άλλου που δεν θα ήταν διωκόμενος και θα είχε παρεμφερή στοιχεία σωματότυπου. Ο Μανώλης γνώριζε ότι η πιθανότητα να χρησιμοποιηθεί αυτή η οδός ήταν πολύ μικρή όμως την είχε κρατήσει στο πίσω μέρος του μυαλού του και όταν προέκυψε η νέα περίπτωση έκανε μια έρευνα.

Αν και οι πιθανότητες να προκύψουν όλες οι απαραίτητες προϋποθέσεις ήταν ελάχιστες, κάποιες φορές, λες και το σύμπαν συνωμοτεί όπως λένε για να σε υποστηρίξει, όλα έμοιαζαν να ταιριάζουν.

Ο Μιχάλης, ο φοιτητής που έπρεπε να περάσει τα σύνορα, είχε ένα παιδικό φίλο, επίσης φοιτητή, ο οποίος δεν είχε δώσει αφορμές και δεν ήταν στη μαύρη λίστα των αρχών. Είχαν την ίδια ηλικία, την ίδια καταγωγή και τον ίδιο σωματότυπο.

Αυτά ήταν αρκετά για να μπορέσει ο Μιχάλης να μπει σε ένα ομαδικό διαβατήριο με τα στοιχεία του φίλου του και να ταξιδέψει πέρα από τα σύνορα. Όμως έπρεπε να λυθεί ένα ακόμη πρόβλημα. Η επιστροφή. Έπρεπε κάποιος να επιστρέψει στη θέση του ώστε να μην αντιμετωπίσει προβλήματα το τουριστικό γραφείο. Αυτό το πρόβλημα δεν ήταν εύκολο να λυθεί. Τα τουριστικά γραφεία που οργάνωναν φοιτητικές εκδρομές ήταν μετρημένα στα δάκτυλα του ενός χεριού και ήταν σχεδόν βέβαιο πως υπήρχε στενός έλεγχος, αν όχι κάποια συνεργασία με τις αρχές.

Το πρόβλημα ήταν δυσεπίλυτο και ο Μανώλης αφού συγκέντρωσε όλες τις πληροφορίες που μπορούσε από το Μιχάλη αποφάσισε να μιλήσει με το Νίκο.

Μια τρελή ιδέα στροβιλιζόταν στο μυαλό του και ο Νίκος ήταν το πρόσωπο που θα μπορούσε ίσως να την υλοποιήσει.

Το συμβούλιο των διορισμένων εκπροσώπων των φοιτητών οργάνωνε εκδρομές και ακριβώς επειδή σε αυτές συμμετείχαν γενικά φοιτητές φιλικά προσκείμενοι στο σύστημα, τα διαβατήρια έβγαιναν χωρίς εξονυχιστικούς ελέγχους.

Βέβαια όταν θα διαπίστωναν ότι κάποιος από το γκρουπ δεν επέστρεψε θα γινόταν σάλος, όμως το πρόβλημα θα το είχαν τα «δικά» τους παιδιά και αυτό δεν ήταν πρόβλημα.

Τις λεπτομέρειες για τη συμμετοχή και τις ενδεχόμενες παγίδες θα μπορούσε να τις ελέγξει από μέσα μόνο ο Νίκος.

Ο Μανώλης συνάντησε μια ακόμη φορά το Νίκο με τις γνωστές προφυλάξεις και του περιέγραψε την κατάσταση. Ο Νίκος συμφώνησε να μάθει ότι χρειαζόταν.

Την επόμενη ημέρα πέρασε από την Πανεπιστημιακή Λέσχη και πήγε στο γραφείο των εκδρομών. Προσποιήθηκε πως ήθελε να πάρει μέρος και ζήτησε όλες τις πληροφορίες. Οι επόμενες εκδρομές ήταν σε δυο εβδομάδες, την περίοδο των Χριστουγεννιάτικων διακοπών των μαθημάτων.

Αυτό που διαπίστωσε ήταν πως, τουλάχιστον από εκεί, δεν ζητούσαν τίποτε περισσότερο από τη φοιτητική ταυτότητα και τα απαραίτητα χαρτιά για το διαβατήριο, δη-

λαδή ταυτότητα, πιστοποιητικό στρατολογίας, ληξιαρχική πράξη, φωτογραφίες και ένα ποινικό μητρώο.

Σε κάποιες διερευνητικές ερωτήσεις, δήθεν εμπιστευτικά, έμαθε πως οι αντιφρονούντες δεν διάλεξαν ούτε να περάσουν απ' έξω από την Λέσχη. Τουλάχιστον αυτό πίστευαν.

Μετέφερε τις πληροφορίες στον Μανώλη σημειώνοντας πως η πιθανότητα να γίνεται περαιτέρω έλεγχος σε άλλο επίπεδο ήταν υπαρκτή.

Ο Μανώλης κράτησε τη σημείωση και την επομένη συνάντησε τον Μιχάλη. Του μετέφερε τις πληροφορίες και του εξήγησε το σχέδιο.

-Μόνο αν συμφωνήσεις θα προχωρήσουμε, του είπε, το ρίσκο είναι μεγάλο και το ζόρι που θα τραβήξει ο φίλος σου ύστερα που θα μαθευτεί το γεγονός θα είναι ζόρικο.

-Το καταλαβαίνω, του απάντησε ο Μιχάλης, όμως δεν μπορώ να μείνω εδώ μέσα για πάντα. Δεν ξέρουμε πόσο θα κρατήσει αυτή η ιστορία και ξέρω επίσης πως μένοντας εδώ βάζω κι άλλους σε κίνδυνο. Θα το τολμήσω.

-Ο φίλος σου, του είπε ο Μανώλης, πιστεύεις ότι θα αντέξει την πίεση. Θα πρέπει να τους πείσει για πολλά περιέργα.

-Φαντάζομαι πως θα το καταφέρει, απάντησε ο Μιχάλης, αρκεί να γίνουν όλα όπως πρέπει και να του εξασφαλίσουμε μια καλή δικαιολογία.

-Αυτό θα γίνει, τον βεβαίωσε ο Μανώλης. Θα το φροντίσουμε όσο γίνεται καλύτερα.

Το σημαντικότερο τώρα ήταν να γίνουν όλα στο σωστό χρόνο. Ο Μανώλης υπολόγισε τις ημέρες που ήθελε για να πάρουν τα πιστοποιητικά και την προθεσμία για να κατα-

θέσουν τα χαρτιά για το διαβατήριο. Ο φίλος του Μιχάλη θα δήλωνε πως έχασε ή του κλέψανε το πορτοφόλι με την ταυτότητα. Θα έπρεπε αυτό να γίνει στο σωστό χρόνο ώστε πριν η αστυνομία ενημερώσει για την απώλεια να έχουν βγει τα χαρτιά. Ευτυχώς το σύστημα δεν λειτουργούσε γρήγορα και ήλπιζαν πως θα προλάβαιναν.

Ο Μανώλης τηλεφώνησε και ρώτησε στη στρατολογία σε πόσες ημέρες έβγαινε το πιστοποιητικό. Την τελευταία ημερομηνία για το διαβατήριο την είχε ήδη μάθει από το Νίκο.

Τα μέτρησε και υπολόγισε σύνολο τουλάχιστον δέκα μέρες, ίσως και δυο τρεις παραπάνω. Ο Μανώλης ενημέρωσε τον Μιχάλη.

-Θα δω τι μπορεί να γίνει, του απάντησε εκείνος, θα σε ειδοποιήσω όταν έχω νέα.

Ο Μιχάλης συνάντησε τον Αργύρη, το φίλο του που θα έχανε το πορτοφόλι του και του είπε τα καθέκαστα.

-Το σενάριο δεν παίζει, του είπε τελειώνοντας, εκτός αν το πάρεις επάνω σου.

-Τι δηλαδή, ρώτησε ο Αργύρης.

-Κάτι πολύ επικίνδυνο για σένα, του είπε ο Μιχάλης, και πραγματικά θέλω να το σκεφτείς καλά. Αν δεν το αποφασίσεις θα το καταλάβω, χωρίς παρεξήγηση.

-Για λέγε, είπε ο Αργύρης.

-Μεταμορφώνεσαι, μαλλιά, γυαλιά, όλα και πας στρατολογία για το χαρτί. Όταν θα το ψάξουν όσοι θα σε έχουν δει θα θυμούνται κάποιον άλλο και έτσι η δήλωση ότι σε κλέψανε θα φανεί αληθινή. Μου φέρνεις το χαρτί, και τη μέρα που το δίνω για το διαβατήριο δηλώνεις την κλοπή.

-Υστερα, ρώτησε ο Αργύρης, τι γίνεται.

-Μάλλον σε φωνάζουνε και σε ρωτάνε διάφορα, εσύ κάνεις τον ανήξερο και λες πως ποτέ δεν πήγες στρατολογία και μάλλον στο κλέψανε μέσα στη Σχολή, αλλά δεν ξέρεις πότε ακριβώς αφού την είχες σε μια ζελατίνα μέσα στην τσάντα σου και δεν την χρησιμοποιούσες καθημερινά.

Ο Αργύρης το σκέφτηκε για λίγο και ύστερα κούνησε καταφατικά το κεφάλι του.

-Εντάξει, είπε, θα το κάνουμε. Πότε πρέπει να πάω για το χαρτί.

Ο Μιχάλης του είπε την ημερομηνία και συμπλήρωσε:

-Για την μεταμόρφωση, αν θέλεις βοήθεια, που σίγουρα θέλεις, θα σε βοηθήσω. Πρέπει να αλλάξεις το πρωί που θα πας και να ξαναγίνεις κανονικός το μεσημέρι πριν σε δούνε γνωστοί και γείτονες. Μάλλον θα πρέπει να το κάνουμε σε άλλο χώρο. Θα το επαναλάβουμε τη μέρα που θα πας να παραλάβεις το χαρτί.

-Έχεις κάπου υπόψη σου, ρώτησε ο Αργύρης.

-Κάτι έχω, του απάντησε ο Μιχάλης. Πριν πας για το χαρτί, θα έρθεις εδώ και θα ζητήσεις την Άννα.

Πήρε ένα χαρτί και του έγγραψε μια διεύθυνση.

-Αν δεν είναι εκεί, που σημαίνει πρόβλημα γιατί κανονικά θα είναι εκεί μόνη της και σε ρωτήσουν οτιδήποτε θα πεις πως είσαι ξάδελφός της από την Άμφισσα και έχεις να της δώσεις κάτι από τον πατέρα της. Όταν την βρεις θα της πεις, ξαδέρφη ήρθα για κούρεμα, εκείνη θα καταλάβει.

-Εντάξει, είπε ο Αργύρης, τι είναι εκεί.

-Κομμωτήριο, απάντησε ο Μιχάλης, αλλά είναι μόστρα, παλιά ήταν κανονικό, τώρα δεν έχει πελατεία. Όταν τελειώσεις θα ξαναπάς να σε επαναφέρει. Το ίδιο θα γίνει και στην παραλαβή. Το χαρτί θα της το αφήσεις και θα το πάρω από εκείνη.

-Σύμφωνοι, είπε ο Αργύρης και χώρισαν.

Έτσι ακριβώς έγινε.

Ο Αργύρης μεταμορφωμένος πήγε στη Στρατολογία έκανε την αίτηση και ξαναπέρασε από το κομμωτήριο όπου η Άννα τον επανέφερε στο κανονικό του.

Μια βδομάδα αργότερα ξαναπέρασε από το κομμωτήριο, μεταμορφώθηκε, πήγε στη στρατολογία και πήρε το χαρτί.

Πήγε στο γραφείο των διοργανωτών, δήλωσε συμμετοχή στην εκδρομή και μπήκε στο διαβατήριο.

Ύστερα ξαναπήγε στο κομμωτήριο και ξαναπήρε την προηγούμενη, την κανονική του μορφή.

Το ίδιο βράδυ πήγε στο σπίτι που κρυβόταν ο Μιχάλης, τον ενημέρωσε και του έδωσε τις οδηγίες που είχε πάρει για το σημείο και την ώρα αναχώρησης. Του έδωσε, καλού κακού, την ταυτότητά του που θα δήλωνε χαμένη αν και δεν ήταν απαραίτητη για την εκδρομή. Αλλά για να έχει ένα ακόμη στοιχείο αν τυχόν κάτι δεν πήγαινε καλά.

-Φίλε του είπε ο Μιχάλης, θέλω μια χάρη ακόμη από σένα.

-Πες το, απάντησε ο Αργύρης.

-Οι γονείς μου, συνέχισε ο Μιχάλης, δεν έχουν νέα μου από τα επεισόδια κι ύστερα. Σίγουρα τους την έχουνε πέσει στο σπίτι όταν με ψάχνανε. Είναι σίγουρο πως δεν ξέ-

ρουν αν με έχουν πιάσει, αν ζω και καταλαβαίνεις τι ζόρι τραβάνε.

-Σίγουρα, συμφώνησε ο Αργύρης. Τι θέλεις να κάνω;

-Τη μάνα μου την ξέρεις, είπε ο Μιχάλης. Εκείνη σε έχει δει αλλά δεν ξέρω αν θα σε θυμάται. Δεν έχει σημασία. Θέλω να της δώσεις ένα σημείωμα για να μάθουνε πως είμαι καλά και να ησυχάσουνε. Όμως δεν θα πας στο σπίτι γιατί μπορεί να το παρακολουθούνε ακόμη.

-Πως θα γίνει, ρώτησε ο Αργύρης.

-Θυμάσαι που είναι το σπίτι, έτσι δεν είναι, ρώτησε ο Μιχάλης.

-Φυσικά, απάντησε ο Αργύρης. Πίσω από την Δημοτική Αγορά στη Φωκίωνος.

-Ωραία, είπε ο Μιχάλης. Η μάνα πάει κάθε Παρασκευή πρωί στην αγορά για ψώνια. Εκεί θα την πλησιάσεις και θα της δώσεις με τρόπο το σημείωμα αφού τσεκάρεις πως δεν την παρακολουθούνε.

-Εντάξει, είπε ο Αργύρης, φέρε το σημείωμα.

Ο Μιχάλης έβγαλε το σημείωμα από την τσέπη του. Ήταν ένα χαρτάκι διπλωμένο και τσαλακωμένο για να μοιάζει με σκουπίδι και του το έδωσε. Ο Αργύρης το πήρε και το κράτησε διπλωμένο στο χέρι του.

-Μπορείς να το διαβάσεις, του είπε ο Μιχάλης.

Ο Αργύρης το ξεδίπλωσε και διάβασε.

«Μάνα, πατέρα. Είμαι καλά, να μην ανησυχείτε. Μόλις φτάσω σε ασφαλές μέρος θα επικοινωνήσω. Σύντομα.»

-Πότε να πάω, ρώτησε ο Αργύρης.

-Αφού φύγω και πριν επιστρέψει η εκδρομή, απάντησε ο Μιχάλης. Όχι πριν μήπως γίνει καμιά ανάποδη και όχι μετά για να μην το βρουν στα χέρια σου αν τυχόν σε ψάξουν.

-Έγινε, έγνεψε καταφατικά ο Αργύρης και σηκώθηκε να φύγει.

-Σ' ευχαριστώ για όλα, είπε ο Μιχάλης.

Ο Αργύρης τον αγκάλισε και είπε:

-Άντε, με το καλό να ξανανταμώσουμε και σύντομα.

-Αμήν, απάντησε ο Μιχάλης.

Την παραμονή της αναχώρησης της εκδρομής ο Μιχάλης πέρασε από το κομμωτήριο και η Άννα φρόντισε την εμφάνισή του όπως έπρεπε.

Την ημέρα της αναχώρησης ο Αργύρης πήγε στο αστυνομικό τμήμα και έκανε δήλωση απώλειας της ταυτότητας. Υπέβαλε αίτηση για έκδοση νέας και περίμενε.

Ο Μιχάλης ταξίδεψε με το ομαδικό διαβατήριο ως Αργύρης. Ήταν ένας ανάμεσα στους ογδόντα δυο επιβάτες και ο υπεύθυνος αρχηγός της εκδρομής ούτε που τον πρόσεξε.

Τι να προσέξει δηλαδή, όλους για πρώτη φορά τους έβλεπε. Φώναζε τα ονόματα και τους έβαζε στις θέσεις τους.

Οι δέκα ημέρες της εκδρομής πέρασαν χωρίς απρόοπτα. Ο Μιχάλης ακολουθούσε κανονικά το πρόγραμμα. Βενετία, Μιλάνο, Φλωρεντία, Ρώμη. Ακολουθούσε τις ξεναγήσεις και έκανε ότι και οι υπόλοιποι, δηλαδή φλερτάριζε τα κορίτσια και ξενύχταγε πίνοντας μύρτες. Έτσι

δεν έδινε δικαίωμα σε κανένα να υποψιαστεί οτιδήποτε. Φρόντιζε να φαίνεται αφελής με τα κορίτσια και έτσι δεν είχε επιτυχίες, κάτι που έπρεπε να αποφύγει ώστε να μην γίνει αισθητή η απουσία του όταν θα ερχόταν η ώρα.

Μοιραζόταν το δωμάτιο με τρεις ακόμη φοιτητές και ευτυχώς γι αυτόν το μόνο πράγμα που συζητούσαν ήταν για το ποδόσφαιρο. Έτσι μπόρεσε να μπει στην παρέα χωρίς δυσκολία, αφού από την πρώτη ημέρα έμαθε μερικά ονόματα παικτών και έκανε και εκείνος σχόλια, παρακολουθώντας και συμφωνώντας με τους υπόλοιπους.

Όταν έφτασαν στη Ρώμη έπρεπε να επικοινωνήσει με τους ανθρώπους που τον περίμεναν. Έτσι, το απόγευμα που είχε στο πρόγραμμα «ελεύθερη ημέρα για ψώνια», βγήκε μαζί με αρκετούς συνταξιδιώτες του και πήγανε στην αγορά. Εκεί μέσα σε ένα πολυκατάστημα φρόντισε να τους χάσει και αφού έμεινε μόνος πήγε σε ένα τηλεφωνικό θάλαμο και κάλεσε τον αριθμό που είχε πάρει από τον Μανώλη.

Η οδηγία του Μανώλη ήταν να μιλήσει Αγγλικά και να ζητήσει τον Φραντζέσκο από το Ρίμινι.

-Ο Φραντζέσκος λείπει ταξίδι, του απάντησε από την άλλη άκρη της γραμμής στα Αγγλικά μια φωνή και συνέχισε, ξανακαλέστε σε μια εβδομάδα.

Αυτό ήταν το σύνθημα αναγνώρισης.

Ο Μιχάλης έκλεισε το τηλέφωνο και σταμάτησε ένα ταξί.

-Στατσιόνε τέρμινι πρέγκο, είπε στο ταξιτζή.

Σε λίγα λεπτά βρισκόταν εμπρός στην είσοδο του τεράστιου σταθμού. Μπήκε μέσα και στάθηκε μερικά μέτρα

πίσω από την κεντρική είσοδο. Εκεί, όπως είχε συμφωνηθεί, θα συναντούσε τον άνθρωπο που περίμενε.

Λίγα λεπτά αργότερα, ένας μικρόσωμος νεαρός τον πλησίασε. Τον κοίταξε αδιάφορα και τον ρώτησε στα Ιταλικά.

-Μήπως θέλετε ταξί;

Ο Μιχάλης χαμογέλασε.

-Εγώ είμαι φίλε μου, απάντησε στα Ελληνικά.

Η επαφή είχε γίνει. Βγήκαν μαζί από το σταθμό και ο Μιχάλης τον ακολούθησε μέχρι το πάρκιν. Μπήκαν σε ένα μικρό μπλε Fiat και περιηγήθηκαν στους δρόμους της Ρώμης για είκοσι περίπου λεπτά.

Ο Δημήτρης, έτσι έλεγαν τον μικρόσωμο νεαρό του έδωσε όλες τις απαραίτητες οδηγίες.

Αν εξαφανιζόταν εκείνη την ημέρα θα υπήρχε κίνδυνος να τον αναζητήσουν και θα παρέμενε η εντολή αναζήτησής του στις αρχές, κάτι που έπρεπε να αποφύγουν μέχρι να ζητηθεί πολιτικό άσυλο και να αποκτήσει ταυτότητα και διαβατήριο.

Η εξαφάνισή του έπρεπε να διαπιστωθεί από τον αρχηγό της εκδρομής όταν δεν θα είχε τη δυνατότητα να κάνει δήλωση στις αρχές. Δηλαδή κατά τον έλεγχο διαβατηρίων πριν την επιβίβαση στο πλοίο για την επιστροφή στην Ελλάδα.

Ο Μιχάλης τον άκουσε με προσοχή.

Ύστερα τον άφησε κάπου κοντά στο ξενοδοχείο που έμενε.

Την επόμενη ημέρα το γκρουπ ταξίδεψε για Ανκόνα. Από εκεί θα επέστρεφαν στην Ελλάδα.

Όταν το πούλμαν έφτασε στο χώρο επιβίβασης του λιμανιού και ενώ περίμεναν για τις διαδικασίες με τα διαβατήρια, ο Μιχάλης κρατώντας το σακ-βουαγιάζ με τα πράγματά του πήγε μέχρι το κυλικείο του σταθμού. Κοίταξε από το παράθυρο και ακριβώς απ' έξω στο δρόμο είδε τον Δημήτρη.

Έριξε μια ματιά γύρω για να βεβαιωθεί ότι δεν τον έβλεπε κάποιος από το γκρουπ και βγήκε έξω. Πλησίασε τον Δημήτρη και εκείνος απομακρύνθηκε αργά κάνοντάς του νόημα να τον ακολουθήσει.

Λίγο πιο κάτω διέκρινε το μπλε Fiat του Δημήτρη. Μπήκαν μέσα και ο Δημήτρης είπε στον άνδρα που καθόταν στη θέση του οδηγού με αναμμένη τη μηχανή.

-Πάμε Γιάννη.

Ο Γιάννης πάτησε γκάζι και απομακρύνθηκαν από το λιμάνι.

-Καλώς ήρθες Μιχάλη, είμαι ο Γιάννης, είπε ο οδηγός στον Μιχάλη μόλις απομακρύνθηκαν από την επικίνδυνη περιοχή.

-Να είσαστε καλά, απάντησε ο Μιχάλης.

Δυο ώρες αργότερα έφταναν στο σπίτι του Δημήτρη στη Ρώμη.

Όλα είχαν γίνει όπως έπρεπε και χωρίς απρόοπτα.

-Δεν ξέρω πώς να σας ευχαριστήσω, είπε ο Μιχάλης απευθυνόμενος τόσο στο Δημήτρη όσο και στο Γιάννη.

-Δεν χρειάζεται, απάντησε ο Γιάννης, κι εμείς φυγάδες είμαστε. Βοηθάμε όπως μας βοήθησαν.

Ο Δημήτρης κούνησε καταφατικά το κεφάλι του συμφωνώντας.

-Αν μείνεις μαζί μας, του είπε, σίγουρα θα κάνεις κι εσύ το ίδιο αν χρειαστεί.

-Ούτε να το συζητάτε, είπε ο Μιχάλης.

Η απουσία του Μιχάλη διαπιστώθηκε κατά την επιβίβαση στο πλοίο όμως ήταν αργά για να εντοπιστεί. Τον αναζήτησαν όμως μάταια και έτσι απλά σημειώθηκε από τον ελεγκτή η απουσία ενός εκ των αναφερόμενων στο ομαδικό διαβατήριο.

Στο μεταξύ ο Αργύρης ακολούθησε τις οδηγίες του Μιχάλη και αναζήτησε τη μητέρα του. Την Παρασκευή το πρωί πήγε από νωρίς και στήθηκε έξω από τη Δημοτική Αγορά. Κατά τις εννιά η γυναίκα εμφανίστηκε και ο Αργύρης την ακολούθησε μέσα στην αγορά ελέγχοντας όσο μπορούσε για ύποπτες κινήσεις. Αφού σιγουρεύτηκε πως δεν τους παρακολουθούσε κανείς πλησίασε στον πάγκο με τα λαχανικά και έριξε με τρόπο το σημείωμα μέσα στη σακούλα με τις πατάτες που εκείνη την ώρα γέμιζε η γυναίκα. Ο μανάβης ήταν απασχολημένος με έναν άλλο πελάτη και δεν πρόσεξε την κίνηση. Η γυναίκα κοίταξε απορημένη τον Αργύρη και εκείνος της έκανε ένα νόημα καθησυχαστικό και απομακρύνθηκε. Έβαλε το χέρι της μέσα στη σακούλα και έπιασε το χαρτάκι, το ξεδίπλωσε με τρόπο και αναγνώρισε το γραφικό χαρακτήρα του Μιχάλη. Αμέσως το τσαλάκωσε και το κράτησε στη χούφτα της. Έδωσε τη σακούλα στο μανάβη και ώσπου εκείνος να ζυγίσει τις πατάτες το έβαλε στη τσέπη της.

Άφησε τα υπόλοιπα ψώνια για αργότερα και επέστρεψε στο σπίτι γεμάτη αγωνία. Μπήκε μέσα, ξεδίπλωσε το σημείωμα και ένας στεναγμός ανακούφισης βγήκε λυτρωτικά από μέσα της.

Το μεσημέρι όταν γύρισε ο πατέρας του Μιχάλη από τη δουλειά τον περίμενε πίσω από την πόρτα για να του πει τα ευχάριστα. Εκείνος μόλις τα άκουσε την αγκάλιασε και ύστερα από λίγο ξέσπασε σε ένα βροντερό γέλιο.

Είχαν περάσει δύσκολες ώρες μετά την εξαφάνιση του Μιχάλη ο οποίος δεν είχε παρουσιαστεί μετά την διακοπή της αναβολής του στο στρατό. Η αστυνομία είχε έρθει στο σπίτι και τα είχαν κάνει όλα φύλλο και φτερό. Ο Μιχάλης προνοητικός δεν είχε απολύτως τίποτα επιλήψιμο μέσα στο σπίτι. Αντίθετα στο δωμάτιό του υπήρχαν μόνο τα βιβλία της Σχολής του, μερικά θρησκευτικά βιβλία και το βιβλίο του δικτάτορα «Το Πιστεύω μου».

Παρά ταύτα, οι αστυνομικοί δεν πείστηκαν. Πίεσαν πολύ τους γονείς του να μάθουν που μπορεί να βρίσκεται, με ποιους έκανε παρέα και τέτοια.

Εκείνοι υποστήριξαν σταθερά πως δεν υπήρχε περίπτωση το παιδί τους να συμμετείχε σε ανατρεπτικές ομάδες και πως ίσως να βρέθηκε τυχαία εκεί που δεν έπρεπε.

Από τότε και για αρκετό καιρό το σπίτι ήταν σε παρακολούθηση και το τηλέφωνο έκανε έναν ανεπαίσθητο ασυνήθιστο βόμβο όταν μιλούσαν.

Ήταν φανερό πως το παρακολουθούσαν. Αυτή η παρατήρηση τους έδωσε ένα πλεονέκτημα. Άρχισαν να μιλάνε μεταξύ τους αλλά και με τους δικούς τους εξυμνώντας το σύστημα και καταδικάζοντας τους αντιφρονούντες. Ύστερα από μερικές εβδομάδες ο βόμβος χάθηκε, όμως καλού κακού εκείνοι συνέχισαν το ίδιο βιολί.

Η αναφορά της παραμονής του Μιχάλη στην Ιταλία έγινε μετά την επιστροφή και μάλιστα με κάποια καθυστέρηση καθώς ο αρχηγός της εκδρομής προσπάθησε να το

αποσιωπήσει προκειμένου να μην βρεθεί υπόλογος στις όποιες αρχές. Τελικά δεν μπόρεσε να το αποφύγει καθώς κάποιος από τους εκδρομείς το αποκάλυψε και υποχρεώθηκε να αναφέρει το γεγονός.

Ύστερα από αυτό ο Αργύρης κλήθηκε για εξηγήσεις και πέρασε δύσκολες ώρες ανάκρισης.

Τον κάλεσαν στο αστυνομικό τμήμα της περιοχής του και άρχισαν τις ερωτήσεις ευγενικά και με φιλική διάθεση. Του ζητούσαν στοιχεία χωρίς να του δίνουν την εντύπωση ότι ήταν ύποπτος. Εκείνος απαντούσε ήρεμα. Φωνές και θόρυβοι σαν να χτυπούσαν κάποιον ακουγόντουσαν από ένα διπλανό δωμάτιο. Κάποια στιγμή μπήκε στο δωμάτιο ένας μεγαλόσωμος, ιδρωμένος και κοίταξε απειλητικά τον Αργύρη. Ήταν σαν να του έλεγε πως η ευγένεια δεν είναι το μόνο μέσο που χρησιμοποιούσαν. Ο Αργύρης κατάφερε να μείνει ψύχραιμος αν και ο φόβος τον είχε πλημυρίσει.

Αυτή ήταν η πρώτη φάση της ανάκρισης. Ευτυχώς για εκείνον δεν έζησε την επόμενη φάση που πέρασαν πολλοί άλλοι σε άλλες περιπτώσεις καθώς κατάφερε να τους πείσει πως του είχαν κλέψει την ταυτότητα και πως ο ίδιος δεν είχε πάει ποτέ στη Στρατολογία για να πάρει πιστοποιητικό για διαβατήριο και πως δεν είχε ταξιδέψει ποτέ στο εξωτερικό.

Ο αστυνομικός που τον ανέκρινε του είπε πως θα ζητούσε στοιχεία από τη στρατολογία και θα τον ξανακαλούσε. Του ζήτησε να μην απομακρυνθεί από την πόλη.

Τα όσα είχε ισχυριστεί ο Αργύρης τα επιβεβαίωσαν από τη Στρατολογία καθώς δεν τον είχαν δει ποτέ, τουλάχιστον με την κανονική του εμφάνιση. Η δήλωση απώλειας που είχε κάνει έγκαιρα αποδείχθηκε σωτήρια.

Ο αστυνομικός όταν τον ξανακάλεσε του είπε πως δεν θα διωχθεί καθώς δεν είχαν βρει κάτι ενοχοποιητικό σε βάρος του και τον προειδοποίησε ότι θα είναι υπό παρακολούθηση.

Από τότε ήταν σε συστηματική παρακολούθηση και για αυτό φρόντισε να μην δώσει αφορμές. Ευτυχώς μερικούς μήνες αργότερα το καθεστώς κατέρρευσε.

Ο Μιχάλης παρέμεινε στη Ρώμη τους επόμενους μήνες μέχρι την πτώση του καθεστώτος δουλεύοντας στην ομάδα που τον είχε βοηθήσει να διαφύγει.

Η μοναδική επικοινωνία που είχε με τους δικούς του ήταν τα επόμενα Χριστούγεννα.

Έγραψε μια Χριστουγεννιάτικη κάρτα με ευχές και την έστειλε στο σπίτι των γονιών του βάζοντας σαν παραλήπτη τον ίδιο. Υποτίθεται πως κάποιος παλιός του φίλος του έστειλε ευχές για τις γιορτές από την Ιταλία. Το κλειδί ήταν ο γραφικός του χαρακτήρας και σε εισαγωγικά η φράση που συνήθιζε να του λέει η μάνα του «Άκουγε πολλά, λέγε λίγα».

Ο Μιχάλης επέστρεψε μετά την πτώση του καθεστώτος όπως οι περισσότεροι φυγάδες.

Το πρώτο πράγμα που έκανε ήταν να συναντήσει τον Αργύρη και να τον ευχαριστήσει. Ύστερα αναζήτησε τον Μανώλη προκειμένου να τον ευχαριστήσει όμως δεν είχε κανένα στοιχείο για να τον εντοπίσει.

Η Εύη, το πρόσωπο που τον είχε φέρει σε επαφή μαζί του είχε φύγει για την Αμερική και είχαν χαθεί τα ίχνη της.

Πέρασαν χρόνια μέχρι να συναντηθούν τυχαία σε μια προεκλογική συγκέντρωση.

Μιχάλης τον πλησίασε και μόλις ο Μανώλης τον είδε του χαμογέλασε και άπλωσε το χέρι του προς το μέρος του.

-Μανώλη, είπε ο Μιχάλης, επιτέλους σε βρίσκω.

-Γεια σου Μιχάλη, του απάντησε εκείνος. Χαίρομαι που σε βρίσκω σ' αυτό το μετερίζι.

-Χωρίς τη δική σου βοήθεια δεν ξέρω που θα ήμουν σήμερα, του είπε ο Μιχάλης. Σ' ευχαριστώ για μια ακόμη φορά.

Από τότε πορεύτηκαν μαζί για πολλά χρόνια.

Ο Γερογιάννης ήταν δηλωμένος φοιτητής της Ιατρικής για να μπορεί να κυκλοφορεί μέσα στο Πανεπιστήμιο. Ήταν μυστικός αστυνομικός του φοιτητικού όπως ονομαζόταν το τμήμα που έλεγχε τα Πανεπιστήμια. Όπως ήταν φυσικό δεν έμπαινε στις κλινικές, υποτίθεται πως ήταν σε άλλη βάρδια, έτσι κυκλοφορούσε στο προαύλιο και στο καφενείο. Όλοι οι παλιότεροι τον γνώριζαν, όμως για τους νεώτερους των πρώτων ετών ήταν πραγματικός κίνδυνος.

Για το Γερογιάννη ο Νίκος ήταν καθαρός, υποτίθεται δικός τους, συνεργάσιμος, όμως ο Νίκος δεν ήταν καθόλου ήσυχος για το αν αυτό θα άλλαζε και μάλιστα δραματικά, μετά τη σύλληψη του Τάσου. Έτσι όποτε ο Γερογιάννης τον πλησίαζε ένοιωθε ένα ρίγος.

-Τι γίνεται ομορφόπαιδο, του είπε με το συνωμοτικό ύφος και το ειρωνικό γελάκι που είχε πάντα.

-Δε βαριέσαι, του απάντησε ο Νίκος που ηρέμησε καταλαβαίνοντας ότι δεν είχε αλλάξει κάτι.

-Που θα μου πάς, συνέχισε μεταξύ σοβαρού και αστείου ο άλλος, θα σε κλείσω στο μπουντρούμι.

Ο Νίκος τράβηξε μια ρουφηξιά από το τσιγάρο του και του απάντησε ειρωνικά:

-Μόνο που τότε δεν θα έχεις μπουντρούμι διαθέσιμο γιατί προηγουμένως θα τους έχεις μαζέψει όλους.

-Καλά, είπε ο Γερογιάννης με νόημα και συνέχισε επί της ουσίας αυτή τη φορά. Κι εσύ ρε παιδάκι μου, τόσα χρόνια και δεν μου έχεις δώσει ούτε ένα όνομα, τι διάολο, κανέναν δεν έπεσε στην αντίληψή σου.

-Αφού ρε συ, του απάντησε ο Νίκος, με ξέρουνε σε μένα θα έρθουνε να μοστράρουνε. Εσύ πρέπει να μαθαίνεις

και να μου λες κι εμένα, όχι το ανάποδο. Εσύ είσαι ο ειδικός, τι λέμε τώρα.

Ο Γερογιάννης έκανε ένα μορφασμό σαν να συμφωνούσε και απομακρύνθηκε.

Σαν τον Γερογιάννη υπήρχαν τέτοιοι σε όλα τα έτη. Αργά η γρήγορα βέβαια όλοι γινόντουσαν γνωστοί, πάντως παρέμεναν και αποτελούσαν κατά κάποιο τρόπο ένα σύμβολο, μια παρουσία στο χώρο.

Σε μια μόνο περίπτωση απομάκρυναν έναν που έκανε το λάθος να τραβήξει το όπλο όταν ένας βοηθός καθηγητού που ήταν «εκτός γραμμής» τόλμησε να του αντισταθεί όταν λογόφεραν και καθώς ήταν θηριώδης δεν άφηνε περιθώρια άλλης αντιμετώπισης στον υποτιθέμενο φοιτητή.

Ο απομακρυνθείς υποτίθεται ότι αποβλήθηκε από τη Σχολή και την επόμενη χρονιά έφεραν έναν άλλο στη θέση του, δήθεν με μεταγραφή από τη Θεσσαλονίκη.

Δεν ήταν όμως μόνο οι Γερογιάννηδες που παρακολουθούσαν τους φοιτητές. Υπήρχαν και μερικοί πραγματικοί φοιτητές που ήταν πρόθυμοι να συνδράμουν το σύστημα. Αυτοί ήταν οι πιο επικίνδυνοι.

Η περίπτωση του Νίκου ήταν ξεχωριστή.

Ήταν γιος στρατιωτικού και ακριβώς γι αυτό στην εφηβεία του, προκειμένου να πετύχει την απαραίτητη σύγκρουση με τις ιδέες του πατέρα και να απογαλακτιστεί, αποδέχτηκε με ενδιαφέρον τις επαναστατικές απόψεις για μια άλλη κοινωνία δικαίου που άκουσε από τον διαφωτιστή της γειτονίας του στα δώδεκά του.

Τότε, λίγο μετά τη λήξη του εμφύλιου όλα αυτά ακούγονταν μόνο τις νύχτες, στα σκοτεινά, στα παγκάκια στις πλατείες.

Η παρανομία ήταν σαγηνευτική και η αποδοχή ακόμη ευκολότερη.

Τα χρόνια πέρασαν και όταν ο Νίκος πέτυχε και μάλιστα με τους πρώτους στο Πανεπιστήμιο, τον προσέγγισαν αμέσως λόγω της ιδιότητας του πατέρα του, που ήταν τότε συνταξιούχος, προκειμένου να τον ορίσουν εκπρόσωπο των φοιτητών του έτους του. Ο φοιτητικές εκλογές είχαν απαγορευτεί. Η επιλογή των εκπροσώπων γινόταν από τους αριστούχους, βέβαια υπό προϋποθέσεις.

Εκείνος τότε εκτίμησε πως μια ευθεία άρνηση θα μπορούσε να έχει επιπτώσεις τόσο στον ίδιο, όσο και στην οικογένειά του κι έτσι επέλεξε να δεχτεί σκοπεύοντας να δείξει αδιαφορία και να υποχρεωθούν να τον αντικαταστήσουν ως ανεπαρκή. Έτσι πέρασαν οι πρώτοι μήνες.

Ήταν 6 Δεκέμβρη όταν στο σπίτι ενός συμφοιτητή του, Νίκος κι εκείνος, που γιόρταζε όπως κι ο ίδιος και έκανε γιορτή για τους συμφοιτητές, συνάντησε για πρώτη φορά τον Τάσο.

Ο Τάσος που γνώριζε την ιδιότητα του Νίκου, δηλαδή του διορισμένου εκπρόσωπου, τον πλησίασε προκειμένου να τον βολιδοσκοπήσει και να εκτιμήσει το μέγεθος του κινδύνου που εκείνος αποτελούσε.

Κουβέντα στην κουβέντα κατάλαβε πως ο Νίκος δεν ήταν καθόλου εκείνο που νόμιζε. Έτσι μετά από αρκετή ώρα και αφού ανοίχτηκαν κι οι δυο αρκετά. Έδωσαν ραντεβού να τα ξαναπουνε με ησυχία.

Η συνάντηση έγινε σε ένα ημιωπόγειο ταβερνάκι στη Σίνα, πιο πάνω από τη Γαλλική Σχολή, αριστερά. Ήταν

ένας χώρος που δεν τον ξεχνάς εύκολα, ζωγραφισμένοι τοίχοι με φιγούρες βαρελοφρόνων, έντονα χρώματα, κίτρινο, μπλε, κόκκινο.

Οι πελάτες, λαϊκοί τύποι και το σερβίρισμα χωρίς πολυτέλειες.

Κάθισαν εκεί αρκετές ώρες, έφαγαν, ήπιαν και μίλησαν.

Συναντήθηκαν αρκετές φορές τις επόμενες βδομάδες και αφού ο Τάσος σιγουρεύτηκε πως άξιζε το ρίσκο, του είπε πως αν δεχόταν να βοηθήσει την προσπάθεια που έκανε εκείνος με μερικούς ακόμη συντρόφους του, θα ήταν καλό να παραμείνει στη θέση που τον είχαν βάλει προκειμένου να μαθαίνει και να μεταφέρει πληροφορίες.

-Υποθέτω πως καταλαβαίνεις πως αυτό που σου ζητώ θα σε εκθέσει σε μεγάλο κίνδυνο. Αν αρνηθείς δεν θα σε παρεξηγήσω, του είπε.

Ο Νίκος κούνησε το κεφάλι του καταφατικά και ύστερα από λίγα δευτερόλεπτα του απάντησε

-Κατ' αρχήν σ' ευχαριστώ για την εμπιστοσύνη που δείχνεις. Με τιμά. Θα πρέπει να είμαστε πολύ προσεκτικοί καθώς αν πιαστώ δεν μπορώ να ξέρω πόσο θα αντέξω. Νομίζω πως κανείς δεν το ξέρει αυτό.

-Δηλαδή είσαι μέσα, ρώτησε ο Τάσος.

-Αυτό που σκέπτομαι, απάντησε ο Νίκος, είναι η ρετσίνα που θα κουβαλάω ως συνεργάτης του εχθρού.

Ο Τάσος συμφώνησε με ένα μορφασμό.

-Καθένας λογοδοτεί στον εαυτό του, συνέχισε ο Νίκος. Έτσι δεν είναι;

Ο Τάσος έπιασε το ποτήρι του και το σήκωσε.

-Καλή δύναμη σύντροφε, είπε.

Ο Νίκος σήκωσε το δικό του και τσούγκρισαν τα ποτήρια.

-Και καλή τύχη, συμπλήρωσε. Την χρειαζόμαστε.

Ο Νίκος δεν έμαθε ποτέ κανένα άλλο μέλος της συγκεκριμένης οργάνωσης και από την άλλη μεριά ο Τάσος κράτησε το όνομα του Νίκο όσο γινόταν μυστικό. Έτσι ο κίνδυνος να διαρρεύσει το μυστικό και να δημιουργηθούν προβλήματα ήταν περιορισμένος.

Τα επόμενα χρόνια ο Νίκος κι ο Τάσος είχαν συνεργαστεί και χάρη στις πληροφορίες που μάθαινε ο Νίκος είχαν προστατευτεί πολλοί.

Κατά καιρούς άκουγε για κάποιους που έμπαιναν σε παρακολούθηση και η πληροφορία γινόταν σωτήρια καθώς για μια περίοδο σταματούσαν κάθε δραστηριότητα.

Μια άλλη φορά είχε γίνει γνωστό ότι θα γινόταν μια συνάντηση και η πληροφορία ήταν καθοριστική καθώς αναβλήθηκε και αποφεύχθηκαν συλλήψεις σημαντικών μελών.

Μετά τα γεγονότα της Νομικής στο σπίτι του Νίκου είχαν καταφύγει τραυματίες για τις πρώτες βοήθειες που δεν μπορούσαν να πάνε στα νοσοκομεία για να μην συλληφθούν.

Ο Νίκος μετά την πτώση του καθεστώτος είχε περάσει από φοιτητικό λαϊκό δικαστήριο και είχε καταδικαστεί ερήμην σε θάνατο ως συνεργάτης των στρατιωτικών.

Ποτέ δεν προσπάθησε να το αλλάξει.

-Αυτοί που ξέρουν είναι αρκετοί, έλεγε. Καθένας δίνει λογαριασμό μόνο στη συνείδησή του. Τελεία.

Η Ελένη, η γυναίκα που παντρεύτηκε ο Νίκος λίγο πριν πάρει το πτυχίο του ήταν μια επίσης ξεχωριστή περίπτωση. Είχαν τις ίδιες ιδέες και την ίδια διάθεση για συμμετοχή στον κοινό αγώνα κι επιπλέον η Ελένη είχε νομό ανώτερο εν ενεργεία στρατιωτικό. Παρά το ότι δεν συμφωνούσε καθόλου με τις ιδέες του αυτή η σχέση που είχε προκύψει χωρίς δική της επιλογή αποτελούσε μια επιπλέον σοβαρή εγγύηση προκειμένου να μην αποτελεί στόχο. Έτσι το σπίτι τους αποτελούσε ιδανική κρυψώνα. Επίσης η ιδιότητα του Νίκου το μετέτρεψε αρκετές φορές σε σταθμό πρώτων βοηθειών.

Η Ελένη είχε πάρει το πτυχίο της Νομικής μερικούς μήνες πριν γίνουν τα επεισόδια και η κατάληψη από τους φοιτητές. Γνώριζε πρόσωπα και πράγματα και μετά την εκκένωση του κτιρίου, βοήθησε με διάφορους τρόπους διωκόμενους φοιτητές.

Ήταν εκείνη που λόγω των γνωριμιών της με τους αντικαθεστωτικούς φοιτητές αποτελούσε το πρόσωπο στο οποίο προσέφυγαν αρκετοί διωκόμενοι.

Εκείνη μπόρεσε και τους εξασφάλισε προσωρινή στέγη-κρυψώνα, πρώτες βοήθειες σε τραυματίες και η ίδια λειτούργησε ως σύνδεσμος επικοινωνίας.

Ακόμη στο σπίτι εκείνης και του Νίκου εκτός από τον Ανδρέα και η Λήδα, είχαν «φιλοξενηθεί» για λίγες ημέρες τραυματίες ύστερα από επεισόδια.

Απογευματάκι, ώρα έξι, αθηναϊκός Οκτώβρης που σήκωνε ακόμη κοντομάνικο και τα τραπεζάκια έξω. Το καφεενδάκι πίσω από την Σχολή απαράλλαχτο όπως τότε. Είχαν αλλάξει τις καρέκλες και τους σερβιτόρους όμως τα υπόλοιπα ήταν ίδια. Καφές, τυρόπιτα και φοιτητές αραχτοί στις κενές ώρες των μαθημάτων.

Είχαν περάσει τριάντα χρόνια από τότε που έπεσε το καθεστώς και ο Νίκος συνέχιζε μια-δυο φορές το χρόνο να πηγαίνει εκεί για ένα καφέ.

Θυμόταν και αναπολούσε τις δύσκολες εποχές και κάποιες φορές συναντιόταν με παλιούς συμφοιτητές του που έκαναν κι εκείνοι το ίδιο.

Εκείνη τη φορά είχε μια απρόσμενη συνάντηση.

Ο Γερογιάννης!

Ασπρομάλλης πλέον κι εκείνος με φαλακρίτσα, κακοτυμένος όπως ήταν πάντα, πλησίασε στο καφεενδάκι και το βλέμμα του έπεσε στο Νίκο. Κοντοστάθηκε διστακτικά κι όταν τα βλέμματά τους διασταυρώθηκαν μειδίασε.

Ο Νίκος χαμογέλασε και του έκανε νόημα να καθίσει μαζί του.

Ο Γερογιάννης πλησίασε στο τραπεζάκι και κάθισε. Έμεινε για λίγο σιωπηλός ρίχνοντας λοξές ματιές στο Νίκο προσπαθώντας να δει τις διαθέσεις του.

Ο σερβιτόρος πλησίασε και ο Γερογιάννης του παράγγειλε ένα καφέ.

Τα επόμενα λεπτά πέρασαν χωρίς λόγια αλλά με μια υποβόσκουσα ένταση καθώς οι δυο τους ήταν οι αντίπαλοι μιας άλλης εποχής.

Ο καφές ήρθε και ο Γερογιάννης αφού ήπια μια γουλιά αποφάσισε να μιλήσει.

-Γεράσαμε παλιόπαιδο, του είπε πικρόχολα.

-Περνάνε τα χρόνια, απάντησε ο Νίκος και ρώτησε. Τι γίνεται, ακόμα τον φοιτητή παριστάνεις;

Ο Γερογιάννης τον κοίταξε περιπαιχτικά.

-Λες να με περνάνε για φοιτητή;

-Ξέρω κι εγώ, απάντησε επίσης περιπαιχτικά ο Νίκος, κάτι για αιώνιους φοιτητές ακούω και είπα μήπως...

-Άσε ρε παλιόπαιδο, εκτός σχεδίου εδώ και χρόνια πια.

-Και καλά πως από δω, ρώτησε ο Νίκος, έχεις τίποτα χρωστούμενα;

-Όλοι έχουμε χρωστούμενα, απάντησε ο Γερογιάννης. Εσύ δηλαδή γιατί είσαι εδώ; Επιστρέφεις στον τόπο του εγκλήματος;

-Έλα ντε, είπε ο Νίκος. Ποια εγκλήματα όμως και ποιους τα έκανε!

-Έκαστος εφ' ο ετάχθη, του απάντησε ο Γερογιάννης. Εσύ πάντως έγγραμμες!

-Δε βαριέσαι, απάντησε ο Νίκος. Το λες επειδή σου ξέφυγα.

-Ας πούμε, πως μου ξέφυγες, είπε με νόημα ο Γερογιάννης.

-Τι θες να πεις, ρώτησε ο Νίκος;

-Νικολάκι, επέμεινε ο Γερογιάννης, σε είχα εντοπίσει, εντάξει όχι από την αρχή, όμως ήμουνα σίγουρος. Μάλιστα σε έδωσα σε μια αναφορά, όμως υπήρχε άνωθεν ε-

ντολή ότι ήσουνα υπεράνω υποψίας και το περάσανε ντούκου. Αλήθεια τι βύσμα είχες;

-Ο νονός της γυναίκας μου ήταν ταξίαρχος κολλητός του μεγάλου τότε και όταν μίλαγε όλοι βαράγανε προσοχή.

-Μάλιστα, είπε ο Γερογιάννης, τώρα καταλαβαίνω. Τέλος πάντων, ύστερα σε άφησα γιατί για να σου πω την αλήθεια σε είχα συμπαθήσει. Μάλλον σε είχα εκτιμήσει, κάτι μέσα μου έλεγε πως δεν είσαι κωλόπαιδο κι αυτό με είχε βάλει σε σκέψεις.

-Μη μου πεις, τον ειρωνεύτηκε ο Νίκος, πως πέρασες στην αντίσταση;

-Κοίτα, είπε σοβαρά ο Γερογιάννης, τώρα πια που γεράσαμε κι όλα όσα γίνανε είναι πια Ιστορία, μπορούμε να βλέπουμε πιο καθαρά. Οι αφηγήσεις που άκουγα τότε εγώ ήταν διαφορετικές από εκείνες που άκουγες εσύ. Όπως εσύ ήσουνα ταγμένος στο δικό σου σωστό, έτσι κι εγώ εργαζόμουνα με πίστη για εκείνο που είχα μάθει πως ήταν το σωστό. Ήθελα να σε σταματήσω όπως ήθελες κι εσύ να με σταματήσεις, όχι επειδή δεν σε χώνευα αλλά γιατί αυτό ήτανε το σωστό που είχα μάθει. Σίγουρα δεν είχαμε και οι δυο δίκιο, ο ένας από τους δυο είχε λάθος, ίσως μάλιστα να είχαμε και οι δυο λάθος.

-Ναι, απάντησε ο Νίκος, όμως οι ακρότητες, τα βασανιστήρια, όλα αυτά δεν σε βάζανε σε σκέψεις;

-Στην αρχή όχι, απάντησε ο Γερογιάννης. Είχαμε πιστέψει πως είχαμε πόλεμο και στο πόλεμο γίνονται πολλά. Αργότερα έβλεπα διάφορα που δεν λέγανε και είχα τις αμφιβολίες μου, όμως όλα αυτά δεν γράφουνε. Είναι προσωπικά, τα γεγονότα δεν αλλάζουν. Έδωσα παιδιά που

τραβήξανε του Χριστού τα πάθη, αυτό δεν αλλάζει. Το κουβαλάω και θα το κουβαλάω.

-Επιτέλους, δεν σε βάλανε να κάνεις αυτή τη δουλειά με το ζόρι, το διάλεξες, είπε ο Νίκος ενοχλημένος.

-Που λέει ο λόγος, απάντησε ο Γερογιάννης. Βλέπεις εγώ δεν μεγάλωσα στη πόλη. Κτηνοτρόφος ήταν ο πατέρας μου και άκληρος. Με το ζόρι τέλειωσα το Γυμνάσιο, περισσότερο ασχολιόμουν με το άρμεγμα της κατσίκας παρά με το διάβασμα. Δεν είχα και πολλές επιλογές. Κτηνοτρόφος, οικοδόμος ή αστυφύλακας. Έκατσε το τελευταίο και όπως καταλαβαίνεις, το πανηγύρισα.

Ο Νίκος κούνησε το κεφάλι του και έμεινε σιωπηλός. Ο Γερογιάννης συνέχισε.

-Δεν στα λέω για να με συμπονέσεις. Ξέρω πως τα κάναμε σκατά, όμως αναρωτιέμαι εσείς αισθανόσαστε δικαιωμένοι σήμερα;

Ο Νίκος τον κοίταξε επίμονα, δεν περίμενε αυτή την ερώτηση από το Γερογιάννη.

-Αν εννοείς πως ικανοποιήθηκαν οι προσδοκίες μας, θα σου απαντήσω, όχι, του είπε. Αλλιώς το είχαμε ονειρευτεί. Είναι αλήθεια όπως αποδείχθηκε πως πιστέψαμε και εμείς την δική μας ουτοπία. Όμως για τον αγώνα που κάναμε τότε δεν μετάνιωσα. Η δικτατορία δεν ήταν λύση, ούτε μπορεί να είναι λύση.

-Ούτε το γιούργια και σας φάγαμε που ο καθένας κάνει ότι του γουστάρει χωρίς να νοιάζεται για τους υπόλοιπους είναι λύση, επέμεινε ο Γερογιάννης, και μη νομίζεις πως νοσταλγώ εκείνα τα χρόνια. Δεν μου φερθήκανε καλά.

-Για πες, τον παρότρυνε ο Νίκος.

-Τι να πω, συνέχισε ο Γερογιάννης. Με πετάξανε σα σκουπίδι. Με αποστράτευσαν. Λες και έκανα κάτι κακό. Αυτό μου είχανε ζητήσει να κάνω, αυτό έκανα. Ξέρεις πως ποτέ δεν έμπλεξα σε ακρότητες. Ποτέ δεν άσκησα βία σε κανένα. Έδινα πληροφορίες. Εντάξει κάποιοι βρήκαν το μπελά τους εξ αιτίας μου, το παραδέχομαι, όμως τι άλλο μπορούσα να κάνω. Αυτά είχα ακούσει, αυτά είχα πιστέψει, αυτό ήταν εκείνο που νόμιζα σωστό.

-Και μετά τι έκανες, ρώτησε ο Νίκος;

-Διάφορα. Δούλεψα ταξί, σερβιτόρος, οικοδομή, πόρτα σε μπουζούκια. Τι να σου λέω τώρα. Ήμουνα αποκλεισμένος και από τις δυο μπάντες. Εχθρός για τους μεν, ανεπαρκείς για τους δε. Τέλος πάντων, εσύ πως είσαι;

-Καλά είμαι, απάντησε ο Νίκος. Δουλεύω ακόμη και παρακολουθώ την πολιτική κατάσταση από απόσταση. Φοβάμαι πως οι καιροί είναι δύσκολοι και έχω πια γεράσει για να σηκώσω τα όπλα.

-Θα μπορούσες να είσαι στα ψηλά, του είπε ο Γερογιάννης και ρώτησε. Δεν ήθελες ή σε πετάξανε στην άκρη;

Ο Νίκος έμεινε για λίγο σιωπηλός ύστερα αποφάσισε να μιλήσει.

-Όπως ξέρεις ήμουνα χρεωμένος ως συνεργάτης σου. Αυτό ήξεραν όλοι εκτός από ελάχιστους. Τα πρώτα χρόνια υπήρχε ο φόβος μήπως τα πράγματα ξανατουμπάρουν κι έτσι αποφασίστηκε να μην αποκαλυφθώ.

-Εμένα μου λες, τον διέκοψε ο Γερογιάννης. Ξεπαστρέψανε όλους εμάς τους κάτω-κάτω και τους επάνω δεν τους αγγίζανε. Οι ίδιοι κάνανε κουμάντο για χρόνια.

-Έτσι, συνέχισε ο Νίκος, έμεινα στην αφάνεια και μάλιστα χρεωμένος για τους περισσότερους μέχρι και σήμε-

ρα. Όμως μπορώ να σου πω πως τελικά καλύτερα που ήρθαν έτσι τα πράγματα. Δεν ξέρω τι θα έκανα αν σήμερα είχα θέση και λόγο σε όσα συμβαίνουν.

Ο ήλιος κόντευε να πέσει και η απογευματινή δροσούλα είχε αρχίσει να γίνεται ψύχρα.

Ο Γερογιάννης ρούφηξε την τελευταία γουλιά του καφέ, σηκώθηκε από την καρέκλα και του είπε.

-Δεν μου κρατάς κακία, έτσι δεν είναι;

Ο Νίκος τον κοίταξε με ανάμικτα συναισθήματα μιας και δεν μπορούσε να διαγράψει τις αναμνήσεις του από εκείνη την εποχή.

-Όχι, ρε Διονύση. Συχωρεμένοι όλοι μας, του απάντησε ύστερα από μερικά δευτερόλεπτα.

Ένοιωσε παράξενα με αυτό που είχε ξεστομίσει, όμως αυτά τα λόγια του προκάλεσαν μια ανακούφιση.

-Πρώτη φορά με λες με το όνομά μου, του είπε ο Γερογιάννης. Σ' ευχαριστώ. Άντε γεια σου παλιόπαιδο και ποιός ξέρει, μπορεί και να ξανασυναντηθούμε.

-Στο καλό, του απάντησε ο Νίκος καθώς εκείνος απομακρυνόταν μέσα στο σούρουπο.

Συνέχισε να τον παρακολουθεί μέχρι που χάθηκε στο βάθος του δρόμου, ύστερα σηκώθηκε κι εκείνος και πήρε το δρόμο της επιστροφής.